

ÖFVER-STÅTHÅLLARE-EMMETETS

uti

Stockholms Stad

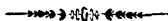
till

KONGL. MAJ:ET

i underdånighet afgifna

EMMETS-BERÄTTELSE

för åren 1848, 1849 och 1850.

STOCKHOLM, 1853.

P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Kongl. Boktryckare.

INLEDNING TILL

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1817/1821-1851/55.

Kungl. Maj:ts överståthållares i Stockholms stad och Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Sveriges län till Kungl. Maj:t femårsberättelser.

Vissa femårsperioder finns även tabellbilagor.

Berättelserna innehåller följande avdelningar:

- Länets allmänna beskaffenhet
- Innevånare
- Näringar
- Politisk författning
- Städer

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetad och utgivet av Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Öfver-ståthållare-embetets uti Stockholms Stad till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifna Embets-berättelse för åren 1848, 1849 och 1850.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2010.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

ÖFVER-STÅTHÅLLARE-EMMETETS

uti

Stockholms Stad

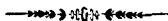
till

KONGL. MAJ:ET

i underdånighet afgifna

EMMETS-BERÄTTELSE

för åren 1848, 1849 och 1850.

STOCKHOLM, 1853.

P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Kongl. Boktryckare.

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
I. Om Stadens allmänna beskaffenhet.....	4.
II. Invånare.....	4.
Folkmängden.....	4.
Födde.....	5.
Döde.....	5.
Af denna dödlighet utgjorde barna-antalet.....	5.
Folkets lynne, bildning, sedlighet, konst och näringsflit samt välmåga.....	6.
Gröfre brottmålen.....	6.
III. Näringar.....	7.
Grosshandlares och hos dem anställda	
Handelsbokhållares antal.....	7.
Burskap å Grosshandel.....	7.
Gross- och Minuthandel.....	7.
Handtverkeriyrken blifvit utöfvade af följande antal idkare, gesäller, lärlingar och andra arbetare.....	9-10.
Fabriks- och Manufaktur-idkarne med deras arbetare.	11-12.
Idkare af särskilda näringsyrken, icke tillhörande någondera af Borgerskapets klasser.....	13.
Handel och Sjöfart.....	14.
Införda och förtullade varor.....	14.
Infördt: Guld.....	15.
Utfördt: Guld.....	15.
Stockholms Skeppsrederier.....	16.
Stockholms handelsfartyg.....	16.
Fabriks- och Manufaktur-idkare.....	19.
Siden- och Bandfabriks-Societeterne.....	20.
Stearinljus-tillverkare.....	20.
Bomulls- och Linnefabriks-Societeten.....	20.
Klädesfabriks-Societeten.....	21.
Kardfabriks-idkarne.....	21.
Färgeri-Societeten.....	21.
IV. Politi.....	22.
Kostnaderna för hufvudstadens Polis.....	24.
Dagbevakningen.....	25.

Nattbevakningen.....	25.
Gatulykning.....	28.
Gatulägningen.....	29.
Brandsläckningsanstalterna.....	29.
Fängelserna och fångvården.....	29.
Skjutsningsanstalterna.....	29.
Undervisningsanstalters samt Fattigförsörjnings-, Välgörenhets-, Sjukvårds- och Arbets-inrättnings tillstånd.....	30.
A) Undervisningsanstalter	30.
1:o Läroverk och Skolor lydande under Direktionen för Stadens Undervisnings- verk.....	30.
2:o Skolor, ställda under inseeende dels af Stockholms Stads Konsistorium eller Kongl. Hof-Konsistorium, dels af särskilda Direktioner och Styrelser.....	31.
B) Fattigvårds- och Pensionsanstalter samt andra Barmhertighetsinrättningar.....	34.
I. Barnhus, Barnbördshus och Uppfostringsanstalter.....	38.
II. Barmhertighetsinrättningar, som åt fattiga, egentligen ålderstigna, lemna bostad jemte underhålls- bidrag uti inrättningens fastigheter.....	38.
III. Pensionsinrättningar och andra fromma Stiftelser, till hvilka delägarerätt icke är beredd genom erlagda afgifter.....	39.
IV. Öfriga Pensionsinrättningar i Hufvudstaden, till hvilka i allmänhet delägarerätt beredes genom årliga afgifter.....	41.
C) Sjukvårdsanstalter.....	42.
D) Arbetsinrättningar.....	43.

Stadens Inkomster och Utgifter samt kostnad för	
Stadens Styrelse.....	46.
Inkomster.....	46.
1:o. Af handel och sjöfart.....	46.
2:o. Öfriga Inkomster.....	47.
Utgifter.....	48.
1:o. Till Stadens allmänna Inrättningar.....	48.
2:o. Till fromma Stiftelser.....	49.
3:o. Till Klereciets aflöning.....	49.
4:o. Stadens öfriga utgifter.....	49.
Stadskassans skuld.....	51.
Fordringarna.....	52.
Stockholms Drätselkommission.....	54.
Hamn- och Brobyggnadsfonden.....	54.
Bemedlingskommissionen.....	55.
Stockholms Stads Båtsmanshållskommission.....	58.
Brandvaktskassan.....	59.
Kassans inkomster.....	59.
Utgifterne.....	59.
Inqvarteringsverkets inkomster och utgifter.....	59-60.
Förvaltningen för gutulägningsarbetena i	
Hufvudstaden.....	60.

Tabellbilaga

Tabell, tillhörande Öfver-Ståthållare-Embets Berättelse om
 Stockholms Stads tillstånd i ekonomiskt och statistiskt afseende under
 åren 1848, 1849 och 1850

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Öfver-Ståthållare-Embetet, som, genom Eder Kongl. Majts nådiga Skrifvelse den 22 December 1848, har sig ålagdt att till Eder Kongl. Majt inkomma med underdånig berättelse angående Stockholms Stads tillstånd i ekonomiskt och statistiskt afseende för åren 1848, 1849 och 1850, får, sedan infordrade uppgifter och utlåtanden i dertill hörande ämnen från vederbörande erhållits, härmedelst afgifva samma berättelse, uppställd i den ordning och under de rubriker, Eder Kongl. Majt, medelst utfärdade formulärer, i nåder anbefallt till noggrant iakttagande.

I. *Om Stadens allmänna beskaffenhet.*

Hvad Öfver-Ståthållare-Embete i denna del i de tvänne första femårsberättelserna anført om Stadens läge och beskaffenhet får Öfver-Ståthållare-Embete nu i underdånighet åberopa, äfvensom hvad de sednare berättelserna innehålla angående sedermera vidtagne åtgärder för Stadens förskönande och införande af allmänna förbättringar.

Att Staden jemväl under nu ifrågavarande 3:ne år vunnit ett fördelaktigare utseende genom uppförande af en mängd betydliga enskilda hus är otvifvelaktigt; och synas de byggnads-amorteringslån, som af Stockholms Stads Brandförsäkrings-kontor, emot billiga vilkor, utlemnas, i icke ringa mån hafva befrämjat uppförandet af en mängd solida och prydliga byggnader.

Bland allmänna förbättringar må nämnas: fortsatt hamn-anläggning vid Kungsholmen emellan Eldqvarnen och Carolinska Institutet; 2:ne nya badsumpars inrättande för qvinnor, tillhörande den fattigare folkklassen; uppförande af slagthus vid Hof-Jakt-varfvet å Kungsholmen; fortsättning af Nya Cellfångelsebyggnaden; fullbordande af Nya Slussbyggnaden, samt början gjord till planering och utvidgande af planen söder om nämnde sluss, äfvensom till Skeppsbrons förseende utåt hela dess längd med kaj af huggen granit; samt fortsatt förbättring af gatu-anläggningen och trottoirers anbringande på sådana gator, der desamma kunnat anläggas.

Från f. d. Politi-, Embets- och Byggnings-Kollegium samt nu varande Handels- och Ekonomi-Kollegium hafva under nämnde år tillstånds-resolutioner blifvit meddelade för uppförande af 74 bonings- och fabriks-hus, 83 ut-hus och dessutom för till- och påbyggnader i 101 egendomar; och hafva dessutom 288 hus undergått större och mindre reparationer, så att jemväl under den ifrågavarande tiden särskilda delar af hufvudstaden vunnit ett fördelaktigare utseende.

II. *Invånare.*

Folkmängden i hufvudstaden har, enligt mantalslängderne, utgjort:

År 1848	Mantalskrifne	Mankön . . .	26,215	
	»	Qvinkön . . .	35,240	61,455
	Mantalsfrie	Mankön . . .	15,325	
	»	Qvinkön . . .	13,550	28,875
				<u>90,330.</u>

År 1849	Mantalskrifne	Mankön . . .	25,615		
	»	Qvinkön . . .	35,616	61,231	
	Mantalsfrie	Mankön . . .	15,548		
	»	Qvinkön . . .	13,639	29,187	90,418.
» 1850	Mantalskrifne	Mankön . . .	26,214		
	»	Qvinkön . . .	36,182	62,396	
	Mantalsfrie	Mankön . . .	15,506		
	»	Qvinkön . . .	13,642	29,148	91,544.

År 1847 uppgick folcknummern, enligt hvad föregående femårsberättelse utvisar, till 87,985, och har således under dessa 3:ne år ökats med 3,559 personer.

Antalet af födde och döde har varit:

<i>Födde:</i>		Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Hvaraf öakta.
År 1848	1,467	1,392	2,859	1,301
» 1849	1,598	1,523	3,121	1,375
» 1850	1,661	1,529	3,190	1,424
	Summa	4,726	4,444	9,170	4,100
<i>Döde:</i>					Flere döde än födde.
År 1848	1,817	1,537	3,354	495
» 1849	1,858	1,640	3,498	377
» 1850	2,059	1,816	3,875	685
	Summa	5,734	4,993	10,727	1,557

Af denna dödlighet utgjorde barna-antalet:

	Under 1 år.	Emellan 1 och 3 år.
År 1848	931	221
» 1849	918	253
» 1850	1,002	240

Under åren 1845, 1846 och 1847 utgjorde de föddes antal 8,440 och de dödes 10,870, vid jemförelse hvaraf med ofvanuppgifna förhållande finnes

att, under nu ifrågavarande 3:ne år, de föddes antal varit 730 större och de dödas 143 mindre än under förstnämnde tiderymd.

I afseende på *folkets lynne, bildning, sedlighet, konst och näringsflit* samt *välmåga*, anser sig Öfver-Ståthållare-Embeteet icke hafva anledning till ändring i det omdöme, som i de båda sednaste femårsberättelserne blifvit afgifvet, nemligen, att, ehuru obestriddigt är, att folkets upplysning och bildning äfven under denna tid varit med allvar omfattade och främjade, samt att konst och näringsflit i många delar utvecklats, synas dock sedligheten samt aktningen för lag och ordning hafva aftagit och välmågan i allmänhet vara förminskad, hvilket sednare, att dömma efter de längre fram i denna berättelse förekommande upplysningar om näringarnes tillstånd, särdeles tyckes vara fallet med handtverkerierna. Bland den lägre folkklassen har sjelfsvåld, lättja, sedeförderf och fattigdom alltmera utbredt sig och stadens fattigvård har för hvarje år blifvit tagen i större anspråk för att kunna hämma tiggerierne och bispringa de mest nödlidande.

Af Poliskammarens arbetsförteckningar upplyses, att de gröfre brottmålen, som derifrån blifvit hänskjutna till domstolarne, hafva utgjort:

	Mörd och Dråp.	Mordbrand.	Förfalskningar.	Stölder och Snatterier.	Summa.
År 1848	1	2	30	502	535
» 1849	4	3	37	560	604
» 1850	1	1	12	434	448
Summa	6	6	79	1,496	1,587

eller i medeltal årligen 529.

Till ansvar för fylleri hafva i Poliskammaren blifvit fälde:

År 1848	750
» 1849	683
» 1850	1,026

Summa 2,519,

som i medeltal utgör för hvardera året 837.

Vid jemförelse af ofvanstående uppgift å de gröfre brottmålen med innehållet af sednaste femårsberättelsen visar sig väl att desamma något minskats, men deremot har medeltalet af de för fylleri bötfälde varit större än 1843—1847, hvilket synes utvisa att fyllerilasten ännu beklagligtvis icke är i aftagande.

III. *Näringar.*

I afseende på de såsom föremål för femårsberättelserna uppgifne frågor, på *hvilka näringsfång Hufvudstadens bestånd synnerligast grundas, om naturen af dess handel, tillförsel af landets öfverskottsprodukter, afsättningsorter och kommunikation med desamma*, återoppar Öfver-Ståthållare-Embete i underdånighet hvad härom i Öfver-Ståthållare-Embets förut afgifne femårsberättelser blifvit anfördt, med tillägg att under de år, ifrågavarande berättelse omfattar, kommunikationen emellan hufvudstaden och landsorterna ytterligare blifvit lättad och befrämjad genom tillkomsten af flera nya, beqvämliga och snabbgående ångfartyg, särdeles till de norra provinserna; hvarjemte Öfver-Ståthållare-Embete, till upplysning i frågan *huruvida under de år, som denna berättelse angår, Stadens handel och näringar stigit eller fallit, samt hvilka gynnande eller ofördelaktiga konjunkture förorsakat någotdera af dessa förhållanden*, får underdånigst anföra, likasom i de förra berättelserna, hvad de af Stadens Magistrat, Handels- och Ekonomi-Kollegium, Borgerskapets Äldste samt andra vederbörande i ämnet meddelade uppgifter och utlåtanden hufvudsakligen innehålla.

Grosshandlares och hos dem anställde Handelsbokhållares antal har varit:

År 1848	Grosshandlare	218,	Handelsbokhållare	234.
» 1849	»	226,	»	257.
» 1850	»	224,	»	252.

eller i ungefärligt medeltal för dessa år, Grosshandlare 222 och Handelsbokhållare 247, då medeltalen för de föregående fem åren voro af de förra 197 och af de sednare 210.

Burskap å Grosshandel hafva:

År 1848	vunnit	14,	uppsagt	6.
» 1849	»	21,	»	11.
» 1850	»	22,	»	8.

Gross- och Minuthandel, emot särskild beskattning för hvardera yrket, hafva idkat:

År 1848	9	med	20	bokhållare och	betjente,
» 1849	20	»	42	»	»
» 1850	15	»	34	»	»

Sedan separationen i minuthandeln jemlikt Kongl. Handels-Ordningen den 22 December 1846 upphört, hafva, enligt anteckningarne uti Krono-uppbördsverkets kontroll-kontor, Minutklassernas ledamöters och betjenings antal utgjort.

	Ledamöter.		Betjente och biträdande.	
	Männer.	Qvinnor.	Männer.	Qvinnor.
År 1848	575	27	589	16
» 1849	566	21	617	22
» 1850	553	16	602	17

Såsom Minuthandlare hafva:

År 1848 vunnit burskap 60, uppsagt sådan rättighet 58.

» 1849 » » 40, » » 47.

» 1850 » » 37, » » 30.

Kofferdi-Kapitener med burskapsrätt, hvilka enligt Eder Kongl. Maj:ts nådiga Skrifvelse den 21 September 1850, äro med Stockholms Stads Handels-Förening förbundne till en afdelning af Stadens Borgerskap, utgjorde:

Vid 1848 års slut 107, deraf sysselsatte 69, utan sysselsättning 38.

» 1849 » » 111, » » 87, » » 24.

» 1850 » » 114, » » 87, » » 27.

Handtverks-Föreningens Fullmäktige hafva uti infordradt utlåtande anført, att, hvad vidkommer uppgifter om handtverkeriernas ledamöter, gesäller och lärlingar, hafva genom Kongl. Fabriks- och Handtverks-Ordningen den 22 December 1846 och Eder Kongl. Maj:ts nådiga Stadga den 29 nästförutgångne Maj, förändrade förhållanden uppkommit bland handtverkarne sjelfve samt emellan dem och deras arbetare, i thy att dels idkarne numera anse sig icke äga någon skyldighet eller något intresse att sins emellan hålla sammankomster, hvarföre ock flera af dem vore för hvarannan alldeles främmande, dels ock deras arbetare efter eget godtfinnande lemna eller öfvergifva deras arbete, så att idkarne snart sagdt den ena dagen icke med någon säkerhet kunna beräkna hvilka arbetsbiträden de den följande dagen hafva att tillgå, hvadan Fullmäktige anmält sig icke vara i tillfälle att meddela uppgifter af ifrågakomna beskaffenhet, hvilka deremot, så vida det under ofvan antydda förhållande varit möjligt att uppgöra desamma, med anspråk på någon fullkomlighet, sannolikt kunde erhållas från Kronouppbörds-Verkets kontroll-kontor, dit handtverks-idkande borgare årligen under ifrågavarande trenne år bort aflemna förteckningar å arbetare.

Enligt de anteckningar, som erhållits från berörde kontor, hafva, efter den uti Borgerskapets klassifikation följde ordning, dock med erinran, att ibland idkarne

idkarne förekomma en eller annan, som, utan burskap, med särskildt tillstånd utöfvat yrket, nedannämnde handtverkeriyrken blifvit utöfvade af följande antal idkare, gesäller, lärlingar och andra arbetare:

	1848.				1849.				1850.			
	Idkare.	Gesäller eller motsvarande.	Lärlingar.	Andre arbetare.	Idkare.	Gesäller eller motsvarande.	Lärlingar.	Andre arbetare.	Idkare.	Gesäller eller motsvarande.	Lärlingar.	Andre arbetare.
Bryggare och Destillatorer . . .	82	—	28	289	68	—	28	307	65	6	27	330
Bagare	61	104	90	108	66	108	74	86	68	121	86	112
Vinskänkar	112	19	93	8	126	9	103	24	129	8	93	28
Skräddare	157	296	205	17	148	241	178	8	153	214	186	6
Skomakare	313	417	406	134	308	363	385	80	295	369	410	53
Slagtare	32	45	38	9	24	30	26	27	20	16	22	28
Urmakare	35	72	—	—	34	66	—	—	34	68	—	—
Bleck- och Plåtslagare	24	23	42	7	25	29	46	6	27	33	50	1
Jernbleckslakare	4	6	6	—	1	—	2	—	—	—	—	—
Lakerfabrikörer	—	—	—	—	4	—	—	13	3	7	—	3
Hofslagare	26	50	90	6	29	51	98	6	28	44	117	3
Smeder	2	6	—	—	8	22	—	—	5	12	—	—
Klensmeder	26	36	93	4	27	34	90	4	32	32	103	4
Pistolsmeder	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—
Jern- och Stålarbetare	5	3	7	—	5	1	8	—	4	3	7	2
Chirurgiska Instrumentmakare	4	11	—	—	4	10	—	—	4	13	—	—
Byggmästare	5	7	—	48	5	—	2	24	9	9	—	95
Mürmästare	11	5	14	37	15	22	9	100	13	12	6	27
Stenhuggare	3	1	3	—	2	3	3	8	3	3	6	6
Glasmästare	28	23	26	1	27	20	28	—	29	16	31	1
Fiskköpare	38	—	—	59	32	—	—	52	33	—	—	54
Socker- och Schweitzerbagare	30	19	43	—	33	26	46	—	35	22	44	2
Käffekokare	5	—	—	—	5	—	—	—	5	—	—	—
Notfiskare	9	—	—	1	6	—	—	1	5	—	—	—
Bokbindare	47	61	82	2	45	68	77	1	50	67	75	7
Fodralmakare	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4
Guldmeder	56	111	79	7	51	114	88	24	53	121	82	5
Etui- och Portföljmakare	6	—	—	14	6	—	—	9	6	—	—	14
Sejlare	4	11	13	3	5	11	9	4	6	14	12	13
Repslagare	7	23	19	7	6	27	16	8	7	33	14	7
Tunnbindare	27	35	60	3	23	28	48	7	31	33	67	16
Kakelugnsmakare	16	51	38	15	14	31	19	27	12	38	43	33
Körnsärer	11	10	10	—	10	11	10	2	12	10	10	—
Sämsk- och Handskmakare	7	9	3	1	7	7	1	3	7	10	1	4
Handskfabrikörer	3	31	—	—	2	26	—	—	3	28	—	—

Berättelse öfver Stockholms Stad för åren 1848—1850.

	1848.				1849.				1850.			
	Ikkare.	Gesaller eller motsvarande.	Lärtingar.	Andre arbetare.	Ikkare.	Gesaller eller motsvarande.	Lärtingar.	Andre arbetare.	Ikkare.	Gesaller eller motsvarande.	Lärtingar.	Andre arbetare.
Svarfvare och Blockmakare . . .	11	17	26	1	12	17	26	10	12	10	21	11
Vagnmakare	15	20	26	2	14	18	26	—	18	22	34	1
Sadelmakare	27	32	54	4	29	33	54	1	26	26	60	2
Åkdonstillverkare	9	—	—	14	7	—	—	19	8	—	—	22
Perukmakare	20	10	13	1	21	7	15	1	19	6	13	3
Hattmakare	27	—	—	51	24	—	—	49	21	—	—	47
Gulddragare	1	4	—	—	1	5	—	6	1	2	4	3
Snörmakare	20	15	24	10	19	18	29	14	22	14	29	12
Pumpmakare	5	1	1	4	5	1	1	3	4	—	3	2
Skorsteusfejare	9	8	65	—	8	6	61	—	8	6	57	—
Segelmakare	6	4	4	20	7	4	4	20	6	5	2	21
Garfvare	9	8	5	1	21	29	13	30	19	33	22	25
Garfveri-Fabrikörer	24	—	—	97	14	—	—	61	19	—	—	93
Förgyllare	7	7	11	—	12	8	11	14	13	11	13	4
Bildhuggare	7	3	14	5	6	2	18	—	5	6	16	2
Borstbindare	9	5	13	5	8	6	11	2	9	3	9	4
Kammakare	10	12	15	1	9	11	13	—	10	10	11	5
Knappmakare	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Guldslagare	4	9	7	—	3	9	4	—	3	6	4	—
Trädgårdsmästare	22	2	—	42	19	2	1	35	27	—	13	50
Korgmakare	6	9	—	—	7	13	—	—	7	14	—	3
Sy- och Knappålmakare	2	3	12	4	2	7	7	—	2	—	11	2
Kopparslagare	23	27	33	1	21	28	29	3	20	32	27	5
Teungjutare	4	1	4	—	4	1	5	—	3	3	5	—
Gelbgjutare	12	19	27	9	13	17	46	2	10	15	40	1
Gördelmakare	10	11	15	—	11	11	12	1	9	6	13	1
Klockgjutare	3	2	5	—	3	1	5	—	3	1	4	—
Metall- och Bronzarbetare	9	19	—	—	7	27	—	—	12	33	—	—
Messingslagare	2	4	4	—	1	3	2	—	2	2	4	—
Hyrkuskar	8	—	—	54	9	—	—	59	12	—	—	61
Krögare och Krögare-Enkor under burskap	5	—	—	—	5	—	—	—	5	—	—	—
Traktörer	98	—	—	—	90	—	—	—	74	—	—	4
Måtare	93	93	143	7	82	79	135	2	89	80	145	6
Tapetserare	29	23	52	—	27	18	49	—	29	19	50	1
Snickare och Instrumentmakare	142	273	229	31	142	269	288	31	145	271	299	35
Stolmakare	10	5	9	—	7	4	6	—	8	2	5	—
Summa	1,862	2,127	2,301	1,144	1,844	2,012	2,265	1,197	1,766	1,969	2,408	1,284

Någon upplysning om värdet af de här ofvan uppräknade Handtverks-ikkares tillverkningar har icke kunnat erhållas.

Hvad angår Fabriks- och Manufaktur-rörelsen här i staden under nu ifrågavarande 3:ne år har följande, på fabriksägarnes egne uppgifter, hvilka till Eder Kongl. Maj:ts och Rikets Kommerse-Kollegium årligen aflemnas, grundade sammandrag blifvit till Öfver-Ståthållare-Embete afgifvet; utvisande detta sammandrag ej mindre antalet af de särskilde Fabriks- och Manufaktur-idkarne med deras arbetare, utan äfven värdet af deras tillverkningar:

	1848.				1849.				1850.			
	Fabriker.	Ägare.	Arbetare.	Tillverkningsvärde.	Fabriker.	Ägare.	Arbetare.	Tillverkningsvärde.	Fabriker.	Ägare.	Arbetare.	Tillverkningsvärde.
Appretörer	5	5	6	1,767	5	5	7	1,900	5	5	7	1,900
Bandfabriker	10	10	98	52,095	9	9	87	48,513	9	9	87	50,089
Bensvärtsfabriker	3	3	4	1,333	4	4	6	2,142	4	4	8	2,142
Bildhuggare	4	4	19	1,100	4	4	26	1,133	4	4	28	1,100
Borstbindare	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	5	400
Bomulls- och Linnefabriker	9	12	200	91,727	10	14	183	75,870	10	15	147	64,825
Cattunstryckeri	1	1	12	2,957	1	1	9	265	—	—	—	—
Chemiskt Blekeri	1	1	2	67	1	1	2	50	1	1	2	50
Chemisk Elddonsfabrik	1	1	16	6,000	1	1	29	7,000	1	1	26	6,000
Chirurgiske Instrumentmakare	3	3	10	900	3	3	9	691	3	3	11	1,100
Chokoladfabriker	4	4	—	2,125	4	4	—	600	5	5	—	650
Eau de Cologne-tillverkare	9	9	1	2,672	5	5	1	1,429	4	4	1	2,028
Etui- och Portfölj-fabriker	6	6	19	2,117	6	6	15	1,050	6	6	17	1,150
Fabriksredskaps-tillverkare	2	2	8	400	3	3	4	660	3	3	3	660
Filhuggare	2	2	4	400	2	2	4	300	2	2	5	250
Färgare	19	19	59	22,766	18	18	60	31,270	20	20	57	23,997
Färgberedare	1	1	2	100	1	1	2	133	1	1	2	133
Förgyllare	8	8	20	2,050	8	8	22	1,867	7	7	20	1,800
Garfverier	6	7	51	192,536	6	7	55	192,949	4	6	57	182,130
Gipsjutare	2	2	1	400	2	2	5	500	2	2	5	500
Glasslipare	3	3	7	850	3	3	1	367	4	4	3	567
Hvitgarfveri	1	1	2	100	1	1	2	100	1	1	2	100
Handsmakare	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	27	4,300
Jernblecks-lakerare	5	5	14	1,125	5	5	14	1,075	5	5	14	975
Jern- och Stål-arbetare	14	14	42	3,150	12	12	81	3,100	13	13	86	2,900
Jerngutierier	2	2	77	83,080	2	3	81	82,900	2	4	123	86,250
Kardfabriker	4	4	18	6,867	4	4	20	6,809	4	4	38	6,024
Kautschuksfabrik	1	2	2	3,000	1	2	2	3,000	1	2	2	3,000
Klädesfabriker	8	9	191	238,926	7	8	179	205,377	5	6	164	195,448
Korgfabriker	5	5	12	867	5	5	11	734	5	5	10	717
Korkskärare	5	5	—	617	4	4	1	567	4	4	1	633
Kemiske fabriker	3	3	12	24,200	5	7	28	19,683	5	7	28	21,633

	1848.				1849.				1850.			
	Fabriker.	Å gare.	Arbetare.	Tillverkningsvärde.	Fabriker.	Å gare.	Arbetare.	Tillverkningsvärde.	Fabriker.	Å gare.	Arbetare.	Tillverkningsvärde.
Kortfabriker	5	6	41	34,380	5	5	33	34,149	6	6	34	20,485
Lacktillverkare	5	5	1	917	5	5	1	1,027	5	5	1	1,027
Läderlakerare	3	3	—	473	3	3	—	433	4	6	7	10,300
Läderpreparatör	1	1	—	33	1	1	—	100	1	1	—	100
Matematiska Instrumentmakare .	9	9	19	3,570	9	9	18	3,554	10	10	25	7,738
Mekaniske fabriker	10	12	192	75,433	10	12	227	77,741	10	12	245	148,260
Meteorologiska Instrumentmakare	3	3	—	700	2	2	1	600	2	2	1	600
Metall- och Bronz-arbetare . . .	9	9	28	19,695	9	9	26	2,492	10	10	34	18,024
Metallduks-fabriker	3	3	6	666	3	3	11	968	4	4	10	1,100
Nipper- och Galanteri-arbetare .	2	2	3	4,000	2	2	3	4,000	2	2	3	4,000
Nätmakare	—	—	—	—	1	1	3	100	1	1	3	100
Oljeslageri	1	2	40	259,578	1	2	40	253,900	1	2	43	265,696
Optisk Instrumentmakare	1	1	3	1,000	2	2	6	1,074	3	3	9	2,074
Paraplymakare	7	7	32	35,883	7	7	18	34,392	7	7	26	18,764
Porslinsmålare	1	1	1	200	1	1	1	200	1	1	1	200
Porslinsbruk	1	3	227	153,498	1	3	160	155,121	1	3	203	155,000
Safflansfabriker	3	3	9	25,332	3	3	9	18,163	3	3	8	17,702
Sidenfabriker	15	25	754	909,502	17	24	879	982,045	18	27	818	968,103
Silkesrederier	10	10	20	11,100	10	10	22	11,100	10	11	21	10,500
Skeppsvarf	3	6	190	77,764	3	6	210	90,333	3	8	210	99,000
Skärslipare	1	1	1	100	—	—	—	—	1	1	2	100
Socketbruk	12	26	209	1,738,137	13	27	202	1,836,977	12	26	189	1,605,020
Spegelfabriker	5	5	6	1,733	5	5	6	1,233	5	5	7	1,100
Stearinljus-fabriker	2	2	49	22,933	2	2	54	26,617	2	3	31	20,800
Stofts-fabriker	4	4	19	17,291	5	5	60	17,605	5	5	28	18,289
Strumpfabriker	9	10	146	40,891	8	9	163	79,545	7	8	170	51,650
Svafvelsyre-fabrik	1	1	2	6,250	1	1	6	8,333	1	1	10	8,333
Såpsjuderier	5	5	53	58,300	6	6	23	83,650	5	5	11	59,367
Tagelberedare	1	1	—	150	1	1	—	150	1	1	—	150
Talgjus-fabriker	7	7	17	13,548	8	8	36	69,880	7	7	19	21,380
Tobaksfabriker	18	21	349	630,549	16	19	305	596,057	14	20	312	585,156
Tobaksplantörer	2	2	—	260	2	2	—	260	2	2	—	260
Urfabriker	27	27	56	6,480	6	6	18	1,920	7	7	20	2,000
Vaddfabriker	4	4	7	1,000	2	2	3	533	2	2	3	533
Vaxduksfabriker	5	6	9	11,009	6	7	13	14,428	4	4	5	11,110
Yax- och Spermacetti-ljusfabrik	1	2	4	21,927	1	2	5	12,287	1	1	5	16,529
Åkdonfabriker	6	6	12	1,000	3	3	8	400	5	5	10	1,400
Ättike-bryggerier	7	7	16	6,334	4	4	6	5,635	4	4	7	8,783
Diverse idkare	9	9	9	3,200	6	6	4	1,450	5	5	3	1,108
Summa	365	410	3,439	4,941,110	332	377	3,495	5,090,386	336	393	3,520	4,825,342

Idkare af särskilda näringsyrken, icke tillhörande någondera af Borgerskapsklasser, hafva varit:

	1848.	1849.	1850.
Kontingentborgare	77	81	81
<i>Personer, innehafvande rättighet att idka:</i>			
Bakelsetillverkning	32	26	21
Chokoladtillverkning	—	—	5
Grönsakers försäljning	9	7	9
Grynmalning	—	—	11
Hembryggeri	6	6	5
Hembageri	—	27	33
Hemslagteri	—	—	25
Klädmäkleri	101	102	111
Korftillverkning	33	29	28
Krognäring	363	365	408
Ljusstöpning	40	38	23
Lutfiskhandel	12	12	7
Mångleri	390	576	691
Nipperhandel	47	51	59
Nålstolskramhandel	3	3	7
Sylthandel	—	—	10
Spisqvartersrörelse	29	27	12
Spisqvartersrörelse utan försäljning af spirituosa	5	5	4
Tobakshandel (utan burskapsrätt)	85	80	89
Summa	1,232	1,435	1,558

Äfvensom år 1850 befunnos:

Apothekare... 14,	med betjening i och för rörelsen	52.
Badaremästare 20,	dito	35.
Boktryckare.. 23,	dito	357.
Åkare 64,	dito	132.

Angående förhållandet med hufvudstadens Handel och Sjöfart under ifrågavarande tid anføres följande från Kongl. General-Tull-Styrelsens Revisions- och Kammar-kontor lemnade uppgifter:

	1848.		1849.		1850.	
Värdet af de till Stockholm från utrikes orter <i>införda</i> och <i>förtulade</i> varor utgjorde . . B:ko R:dr	9,737,627	37	10,139,798	9	9,858,279	13
Hvaribland de från Finland uppgått till »	306,696	47	320,964	5	310,335	44
Värdet af varor, inkomna på nederlag »	1,157,629	26	1,325,373	5	1,527,447	36
Dito på kredit-upplag »	3,440,580	—	2,918,648	36	2,859,114	41
Ifrån utrikes orter till Stockholm anlända fartygs antal . . .	652	—	680	—	735	—
Deras lästetal »	34,420	—	36,615	—	38,414	—
Brutto-uppbörden i Stockholm af tull för inkomna varor . . R:dr	1,676,568	7	1,752,818	5	1,689,903	9
Dito af rekognition »	3,005	12	3,678	32	4,056	2
Dito af afgift till Handels- och Sjöfarts-fonden »	168,322	32	175,615	6	168,999	—
Dito af fyr- och båkmedel . . »	9,667	24	10,748	27	11,056	32
Dito af lastpenningar »	8,024	19	8,998	16	8,969	38
Ifrån inrikes orter ankomna fartyg st.	4,475	—	6,641	—	6,574	—
Tillförsel af bränvin sjöledes k:r	2,304,341	—	2,015,840	—	2,123,334	—
Värdet af de från Stockholm till utrikes orter utförda varor utgjorde R:dr	10,862,051	17	9,098,926	20	7,882,449	27
Deribland exporterade till Finland för ett värde af . . . »	1,343,091	30	1,424,506	14	1,655,206	47
Värdet af varor, utförda från Stockholms nederlag »	154,693	13	129,013	4	185,669	40
Värdet af varor, utförda från kredit-upplag »	41,030	26	77,504	15	123,464	39

	1848.	1849.	1850.
Till utrikes orter från Stockholm afgångna fartygs antal	725	790	783
Deras lästetal	32,194	40,359	38,739
Bruttoinkomsten i Stockholm af tull för afsända varor R:dr	26,537 6	35,799 42	29,463 37
Dito af rekognition	457 21	332 36	387 1
Dito af transitoafgift »	640 44	1,354 35	1,509 35
Dito af fyr- och båkmedel »	6,005 13	7,327 5	6,911 38
Dito af lastpenningar »	5,688 14	6,916 11	6,847 10
Värdet af de från Stockholm exporterade trädvaror . . »	90,002 6	98,242 29	100,083 1
Stångjern, utfördt från Stock- holm Skø	249,478	293,907 1/4	275,163 1/2
Tjära, exporterad från dito T:r	17,996	15,027	22,764
Till inrikes orter från Stock- holm afgångna fartyg . . st.	4,681	6,798	6,663

Det ofvan uppgifna värdet af varor, införda ifrån eller utförda till utrikes orter, innefattar likväl äfven följande belopp af guld och silfver, nemligen:

	1848.	1849.	1850.
<i>Infördt:</i> Guld, arbetadt . . R:dr	580 —	3,640 —	4,600 —
» myntadt . . »	11,793 —	2,699 —	— —
» oarbetadt . . »	1,330 —	— —	2,180 —
Silfver, arbetadt . . »	1,456 12	3,501 12	3,393 36
» myntadt . . »	80 —	— —	356 —
» oarbetadt . . »	8 —	— —	— —
Summa	15,247 12	9,840 12	10,529 36
<i>Utfördt:</i> Guld, arbetadt . . R:dr	320 —	— —	— —
» myntadt . . »	500 —	— —	— —
Silfver, arbetadt . . »	7,500 —	— —	6,893 6
» myntadt . . »	4,308,848 32	1,002,400 —	91,885 16
» oarbetadt . . »	— —	48,064 36	— —
Summa	4,317,168 32	1,050,464 36	98,778 22

När detta guld och silfver afdrages, utgör återstående värdet af importen till Stockholm från utrikes orter, deruti inbegripna så väl förtullade som på nederlag och kreditupplag inkomna varor, för

År 1848	14,320,590: 3.
» 1849	14,374,159: 38.
» 1850	14,234,342: 6.

samt återstående värdet af exporten till utrikes orter, med inberäkning jemväl af hvad från nederlag och kreditupplag blifvit utfördt, för

År 1848	5,740,606: 24.
» 1849	8,363,146: 28.
» 1850	8,092,805: 36.

Af den förteckning, som blifvit meddelad ifrån Sjömanshuset, upplyses att Stockholms Skeppsrederier ägt:

År 1848	111 fartyg	med 10,437 läster.
» 1849	118 »	med 11,126 »
» 1850	118 »	med 14,182 »

Af Stockholms handelsfartyg blefvo

	År 1848.				År 1849.				År 1850.			
	Antal.	Med lastetal.	Summa.	Läster.	Antal.	Med lastetal.	Summa.	Läster.	Antal.	Med lastetal.	Summa.	Läster.
Förolyckade	8	601	1,364	—	4	332	804	—	7	645	992	—
Sålda	11	763			9	472			5	347		
Köpta	10	573	1,239	—	12	642	1,507	—	4	157	1,058	—
Nybyggda	6	666			8	865			8	901		
hvarigenom lästetalet minskades med . . .	—	—	—	125	—	—	—	—	—	—	—	—
hvarigenom lästetalet ökades med	—	—	—	—	—	—	—	703	—	—	—	66

Häraf synes, att fartygens antal och lästetal något höjt sig under åren 1849 och 1850, utöfver hvad de voro år 1847, men att likväl siffrorna, både i det förra och det sednare afseendet, fortfarande äro betydligt förminskade emot förhållandet år 1843, för hvilket år fartygen voro 150 med ett lästetal af 13,506.

Af

Af de anförde uppgifterne inhemtas, att hvad importen angår, har densamma, då afdrag sker för guld- och silfver-import, som egentligen synes röra hela landet mera, än Stockholm, under ifrågavarande tre år icke varit i någon väsendtlig omvexling. Jemför man åter förhållandet med det, som ägt rum under nästföregående fem år, har varuinförseln under de sednare tre åren varit större, än under de nästföregående fem, efter enahanda grund beräknad. Efter afdrag af utfördt guld och silfver har varuexporten varit åren 1849 och 1850 större än under år 1848, hvilket sistnämnde år visat en siffra vida underlägsen den för år 1847.

Stadens Handelsförenings afdelning för grosshandel har i dess afgifna utlåtande anført att exporthandeln till Brasilien under åren 1848—1850 varit af ungefärligen enahanda förhållande med det under åren 1843—1847; att den Ostindiska handeln ej obetydligt ökat sig, särdeles hvad införsel af varor beträffar; att handeln på England ej förkofrat sig emot hvad den var under nästföregående qvinqvennum; att handeln på Norra Amerika visat sig vara i stigande under åren 1849 och 1850, och att resultatet af grosshandeln i det hela under åren 1848, 1849 och 1850 föranleder enahanda omdöme med det, som afgafs för åren 1843—1847, eller att handeln i det hela under de år, som denna berättelse omfattar, för en stor del af Stockholms handlande varit temligen tillfredsställande.

Ehuru Handelsföreningen, dels in pleno, dels genom dess afdelning för grosshandel, inträdt i Stockholms Grosshandels-Societets och Skeppsrederiers Deputerades ställe, såsom den auktoritet, hvilken genom utsedde fullmäktige representerar och bevakar, blaud annat, Grosshandelns och Skeppsrederiernas intressen, bibehållas likväl bemälde Deputerade såsom en myndighet, förvaltande Grosshandels-Societets och Skeppsrederiernas fonder och till allmänna ändamål bestämda medel. Med afseende härå hafva Borgerskapets Äldste särskildt omförmålt det för handels- och sjöfartsintresset viktiga arbete, som till det väsendtligaste blifvit under den tidrymd, hvarom nu är fråga, af Grosshandels-Societets och Skeppsrederiernas Deputerade utfördt, nemligen de tvänne skeppsreparationsdockor, som numera äro fullbordade, å den så kallade Beckholmen, (egendomen N:o 7 uti Qvarteret Grönlandet) invid Kongl. Djurgården. Denna fastighet är för ömförmålde ändamål inköpt med Grosshandels-Societets medel för 45,000 R:dr B:ko. Planen för skeppsdockornas anläggning derstädes har af Eder Kongl. Maj:t blifvit gillad den 16 Juni 1848 och till deras bekostande hafva bidrag af Handels och Sjöfartsfonden, i följd af Eder Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 23 Juli 1847, utgått med sam-

manlagde 150,000 R:dr B:ko, hvarförutan af Grosshandels-Societetens medel blifvit till företaget utgifne 69,821 R:dr 9 sk. 11 r:st. samma sedelslag, inberäknad den del af fastighets-köpeskillingen, som ansetts böra läggas på kostnaden för skeppsdockorna, då en del af egendomen kunnat särskildt uthyras och jemväl framdeles torde inbringa någon afkastning. Dessa skeppsdockor äro en större och en mindre, den förra 250 fot lång, 56 fot bred i portöppningen och 21 fot djup vid vanlig vattenhöjd, och den sednare 150 fot lång, 30 fot bred i portöppningen samt 13 fot djup vid vanlig vattenhöjd.

I afseende på minuthandeln i Stockholm är af Borgerskapets Äldste anfördt, att ofvanintagne uppgift å dem, som under åren 1848, 1849 och 1850 vunnit burskap å minuthandel och uppsagt sådan rättighet, jemförd med den omständighet, att från den 1 Juli 1847 till samma års slut 86 personer vunno burskap på dylik handel, gifver vid handen, att det stora tilloppet af dem, som anmäla sig till burskap å minuthandel kort efter början af tiden för handels-separationens upphörande, ej längre fortfar, utan att antalet de följande åren förminskats; hvarjemte Handelsföreningens Fullmäktige tillagt, att, ehuru vid betraktande af en varuimport under nu ifrågavarande tidrymd, större, än den som visat sig under en föregående period, och då dermed stått i sammanhang liflighet uti vissa varors omsättning, man föränledes till det omdöme, att om minuthandeln i hufvudstaden icke egentligen sjunkit, måste det likväl erinras att den utvidgade täflan, som uppstått sedan handels-separationen upphört och burskap vinnes utan någon föregående strängare pröfning, enär en sådan icke är föreskrifven, haft till följd att minuthandeln idkare i allmänhet numera hafva svårare utväg att genom yrket sig försörja än tillföre.

Uti afgifvet utlåtande hafva Deputerade för Sjökapitens-Societeten uppgifvit, att, sedan den förändring inträdt, att burskapsansökningar för Sjökapitener ifrån Handels- och Ekonomi-Kollegium remitteras icke till bemälde Deputerade, utan till Handelsföreningen för att sig utlåta, och det visat sig att de flesta, som å yrket vinna burskap, icke förena sig med Societeten, Deputerade hädanefter icke kunde med tillförlitlighet uppgifva antalet af stadens Sjökapitener, och emotse, till följd deraf, Societetens småningom inträdande förfall och upplösning i hvad beträffar dess ändamål, såsom beredande inbördes hjälp och understöd för dess behöfvande medlemmar samt deras enkör och barn; hvarjemte Deputerade, i afseende på utsigterna för Sjökapitensyrkets framtida förkofran eller fallande här på platsen, funnit, oaktadt förbättringar 1848 och 1850, likväl icke skäl att frångå sina i förra femårsberättelser uttalade åsigter.

Vidkommande frågan huruvida handtverkerierna i hufvudstaden stigit eller fallit och orsakerna dertill, hafva Handtverksföreningens Fullmäktige uppgifvit, att, ehuru hufvudstadens burskapsägande handtverkare äfven under meranämnde trenne år i allmänhet städse beflitat sig om sina yrken, dessa likväl, år ifrån år, på ett för idkarne nedslående sätt fallit eller aftagit till den grad, att ganska många idkare, som icke ägt andra tillgångar till sin bergning, än sin arbetsförtjenst, ofta måst, jemväl med den strängaste sparsamhet i lefnadssättet, vara i saknad af medel till lifvets oundgängligaste behof. Ibland orsakerna till detta sorgliga förhållande, hvars tillvaro vitsordas af de högst betydliga afskrifningar af kronoutskylder, som årligen ägt rum, hafva Handtverksföreningens Fullmäktige ansett sig böra anföra såsom de mest bidragande: att handtverksvaror blifvit i myckenhet hit till staden införda och härstädes utminuterade, icke allenast från landsorterna af der bosatte handtverkare, utan äfven från utlandet; att Korrektions- och andra allmänna Arbetsinrättningar förfärdiga till afsalu handtverksarbeten, hvilket vore destomera obilligt, som samma inrättningars underhåll bekostas af Stadens intrader jemväl från Borgerskapet; att vissa minuthandlare och nästan alla mångleri-idkerskor i sina salubodar afyttra handtverksvaror, förfärdigade af för sådant ändamål antagne gesäller och andra till utöfvande af handtverk för egen räkning oberättigade arbetare; att den i 8 och 10 §§ af Kongl. Fabriks- och Handtverks-Ordningen medgifna rättighet till förfärdigande af handtverksarbeten blifvit missbrukad och beklagligen varit egnad att emellan idkarne åstadkomma split och rättegångar; att den tillgifvenhet och det förtroende, som under den så mycket klandrade skråordningens tillämpning ägde rum emellan mästare och deras arbetare till ömsesidig fördel och belåtenhet, helt och hållet upphört, samt lemnat rum för liknöjdhet, att icke säga uppstudsighet å arbetspersonalens sida; att ett ganska stort antal arbetare, oftast flera i förening, idka handtverk för egen räkning under namn af försörjningsmedel, dels med och dels utan tillstånd, och att, under det de burskapsägande handtverkarna på sådant sätt lidit intrång och skada, deras utskylder till Staten och Staden årligen ökats, då deras yrken, af hvilka, under skrå-embetenas tillvaro, så väl mästare som deras arbetare ägde bergning, sedermera, i följd af förut anförda förhållanden, icke kunnat lemna dem inkomster, tillräckliga till hyror och andra oundgängliga kostnader.

Af ofvaninförde uppgift på *Fabriks- och Manufaktur-idkare*, arbeten och tillverkningsvärden inhemtas, att idkarnes antal, som år 1848 var 410, år 1850 minskats till 393, och att arbetarne, som år 1848 bestått af 3,439 per-

soner, deremot ökats år 1850 till 3,520. — Tillverknings-värdena utgöra, för år 1848, 4,941,110, för år 1849, 5,090,386 och för år 1850, 4,825,342 R:dr, samt utvisa ett stigande emot de värden, som för det näst förflutna qvinqvenium blifvit uppgifne.

Stockholms Handels- och Ekonomi-Kollegium har i afgifvet utlåtande anført, att de fabriksyrken, hvilka, att dömma efter de tillverkningarne åsatta värden under ifrågavarande tre år, i någon anmärkningsvärd mån äro i stigande, utgöras af jerngjuteri-handteringen, skeppsvarfs-rörelsen, samt läderlakerare, matematiska instrumentmakare, siden-, strump- och talgljus-fabrikationerne, äfvensom fabrikationer af mekaniska arbeten, och att åter de yrken, som synas vara i fallande, äro bomulls-, linne-, klädes-, kort-, saffians- och tobaks-fabrikationerne jemte garfveri-handteringen, hvarjemte kattuns-tryckerierna alldeles upphört. Kollegium har ansett orsakerne hvarföre de förra af dessa yrken stigit och de sednare fallit till ej ringa del härflyta från endast tillfälliga omständigheter, så att efter Kollegii bedömande endast sidenfabrikationerna kunna i egentlig mening anses vara i stigande, och klädes-, samt linne- och bomulls-fabrikationerna i fallande; varande af Kollegium i dessa hänseenden återopade de uppgifter, idkarne sjelfva afgifvit om orsakerne till deras yrkens stigande eller fallande, i hvilka afseenden blifvit anfördt:

af *Siden- och Bandfabriks-Societeterne*, att sidenfabrikationens stigande bör sökas i det skydd, hvarmed densamma fortfarande af tullförfattningarne blifvit hägnad och idkarnes oafbrutet fortsatta bemödanden att tillfredsställa förbrukarnes billiga kraf att hålla tillverkningens godhet i full jemnhöjd med den utländska, samt att folja och genast tillegna sig alla derstädes gjorda uppfinningar; men att bandfabrikationen under de nu ifrågavarande tre åren kan sagas hafva förhållit sig stationär, hvartill orsaken ansetts ligga deruti, att sidenband, med undantag af några få enklare sorter, till största delen utgör en modeartikel, ständigt vexlande till mönster och färger, och hvars beskaffenhet, då varan är tillåten till införsel och förbrukarnes tycken, med de nu så snabba kommunikationerna, genast kunna utifrån tillfredsställas, följaktligen icke medgäfvit någon betydligare tillverkning inom landet;

af *Stearinljus-tillverkare*, att detta yrke, såsom en ej längesedan uppkommen ny fabrikation, under de trenne ifrågavarande åren tilltagit, i följd af ökad konsumtion, hvaremot såptillverkningen under samma år icke kan anses hafva undergått någon särdeles förändring i tillverknings-beloppet;

af *Bomulls- och Linnefabriks-Societeten*, att förnämsta orsaken till bomulls-fabrikernas oupphörliga och betydliga nedgående af Societeten anses ligga i den

höga tullen å råämnet eller bomullsgarnet, till följd hvaraf det för idkarne är omöjligt att kunna konkurrera i priser med utlandets tillverkningar;

af *Klädesfabriks-Societeten*, att hufvudsakliga orsaken till den inträffade minskningen i klädestillverkningen, utom en försvårad afsättning, borde tillskrivas den omständighet, att tillverkningen hufvudsakligen flyttat sig till andra orter inom riket, såsom exempel hvarpå Societeten anfört att en af de betydligare härvarande klädesfabrikerne, sedan sista femårsberättelsen afgafs, blifvit flyttad till Landskrona;

af *Kardfabriks-idkarne*, att deras rörelses aftagande till en stor del kunde tillskrivas att handeln med denna vara på Finland blifvit alldeles utesluten, äfvensom att klädesfabrikerne behof af kardor årligen minskats; och

af *Färgeri-Societeten*, att, utom de orsaker till denna rörelses fallande, hvilka äro i förra femårsberättelsen uppgifna och ännu fortfarande äga rum, färgerihandteringen numera utöfvas jemväl å landet, hvarigenom tillgången på färggods blifvit för det stora antalet idkare i Staden otillräckligt.

Enligt hvad Fabriksföreningens Fullmäktige hos Kollegium anmält, hafva, oaktadt skedde uppmaningar i tidningarne, några uppgifter från öfriga härvarande Fabriks- och Manufaktur-Societeterne icke erhållits, hvarigenom Fullmäktige, i brist på nödiga materialier, varit urståndssette afgifva ett sammanfattande utlåtande om fabriksdriftens tillstånd på det hela under ifrågavarande trenne år.

Med anledning af Handtverksföreningens Fullmäktiges förda klagan öfver de förändrade förhållanden, som uppkommit emellan mästarne och deras arbetare, anser sig Öfver-Ståthållare-Embetet böra anmärka, att sådant till en stor del bör tillskrivas det öfverhandtagande bruket, att lärlingar och gesäller icke som tillförene hafva sitt kosthåll och bostad hos mästarne, utan erhålla kostpenningar och inhyras utomhus, hvarigenom de förbindelser, som förut funnos emellan mästarne och deras arbetare allt mera upphöra och i följd deraf jemväl det förtroliga förhållande, som gjorde att arbetarne tillförene ansågos för medlemmar af mästarsens hushåll.

Öfver-Ståthållare-Embetet torde, efter afgifvande af förestående redogörelse, här böra omnämna att sedan Eder Kongl. Maj:t, genom nådig Skrifvelse den 18 April 1849, fastställt Borgerskapets Äldstes förslag till ny klassifikation för Borgerskapet, jemte särskildt förslag till förändrade grunder för utgående af utskylder till Staden för borgerlig rörelse, klassifikationen likväl endast att gälla till den 1 Juli 1851; så har Eder Kongl. Maj:t den 24 Januari sistnämnde år, på underdånig anhållan af Borgerskapets Äldste, i nåder bifallit att omförmälde

klassifikation af Stockholms Borgerskap må tills vidare fortfara att tjena till efterrättelse.

IV. *Politi.*

Sedan genom Eder Kongl. Maj:ts nådiga Förordning den 18 April 1849 bland annat blifvit stadgadt, att Kämnars-Rätterne borde upphöra vid samma års slut, har Eder Kongl. Maj:ti uti nådig Skrifvelse d. 21 nästpåföljde December förordnat om en förändrad organisation af Stockholms Magistrat och Rådstufvu-Rätt, som i följd deraf utgöres af två Borgmästare samt tolf lagfarne och två icke lagfarne Rådmän. Magistraten, deruti Borgmästarne och samtliga Rådmännen äro ledamöter, bestrider samfäldt alla till Magistraten hörande göromål, men af Magistraten är en särskild afdelning, under benämning af Handels- och Ekonomi-Kollegium, inrättad, som upptager och behandlar de ekonomiska och andra ärenden, hvilka tillförene blifvit handlagde af Politi-, Embets- och Byggnings-Kollegium samt Handels-Kollegium. Rådstufvu-Rätten är fördelad på sex afdelningar, af hvilka den första består af Justitie-Borgmästarren samt två lagfarne Rådmän, Magistrats-Sekreteraren och en Stads-Notarie, den andra af en Borgmästare samt två lagfarne Rådmän jemte en Stads-Notarie, hvarförutan de icke lagfarne Rådmännen, de der eljest icke äro ledamöter i Rådstufvu-Rätten, biträda vid besigtningar och värderingar, samt tredje, fjerde, femte och sjette afdelningarne, hvardera af två lagfarne Rådmän, den ene Ordförande och den andre vice Ordförande, tillika med en Civil-Notarie och två Brottmåls-Notarier.

I afseende på Polis-Inrättningens organisation har den väsendtliga förbättring i förut gällande föreskrifter ägt rum, att sedan Öfver-Ståthållare-Embete, efter anställd, af Eder Kongl. Maj:ti i nåder anbefalld, granskning af hufvudstadens Polisväsende, uti underdåniga skrivelser den 24 Maj 1849 och den 27 Februari 1850 afgifvit förslag till reorganisation af hufvudstadens Polis- och Nattbevakning, dervid, i afseende på nattbevakningen, Öfver-Ståthållare-Embete ansett, att, efter upplösning af den derfor afsedda del af Stadens Militär-corps, samma bevakning borde, under Öfver-Ståthållare-Embete för Polis-ärender omedelbara uppsigt, genom Stadens Polis ombesörjas; så har Eder Kongl. Maj:ti, enligt skrifvelse till Öfver-Ståthållare-Embete den 9 Mars sistnämnde år, funnit godt i nåder fastställa samma förslag för en tid af 3:ne år eller från och med den 1 September 1850 intill den 1 September 1853. Jemlikt högstberörde nådiga Skrifvelse utgöres för närvarande den under

Öfver-Ståthållare-Embetet ställda Polis- och Nattbevaknings-personal af 10 Poliskommissarier, 20 Polis-Öfverkonstaplar, 160 ordinarie Poliskonstaplar, samt 200 extra Poliskonstaplar, hvilka äro till tjenstgöring anställda inom hufvudstadens 80 bevaknings-distrikter, utgörande 16 för sjelfva inre Staden med Norrbro, 24 för Södermalm och 40 för Norrmalm med Kungsholmen, Ladugårdslandet och Djurgårdsstaden. Hvarje distrikt äger till bevakning 2 ordinarie och 2 extra Konstaplar, och ständig tillsyn öfver bevakningen och allmänna säkerheten utöfvas af Kommissarierna, hvar i sin trakt, nemligen 2 i sjelfva Staden, 3 på Söder- och 5 på Norrmalm, hvarjemte Öfverkonstaplarne begagnas såsom biträdande befäl och kontrollanter öfver den egentliga bevakningspersonalen. Härförutan hafva Stadens 3:ne Fiskaler åliggande att, närmast Kommissarierna, vaka öfver ordningen och säkerheten inom hufvudstaden, för hvilket ändamål deras verksamhet är fördelad inom vissa trakter af Staden, så att en är stationerad i inre Staden, en på Söder- och en på Norrmalm; dock kan så väl åt Stadsfiskalerna, som åt den öfriga ofvannämnda Polispersonalen, uppdrag lemnas utom de stadsdelar, trakter och distrikter, der de äro stationerade, äfvensom det i allmänhet åligger dem att utan särskilda ordres bidraga till ordningens och säkerhetens upprätthållande hvar helst så påfordras inom hufvudstaden.

Nattbevakningen, vid hvilken hufvudstadens Garnison särskildt biträder medelst 3:ne fasta vaktposter, nemligen en på Norr- och 2:ne på Södermalm, utom de vanliga militärvakterna, samt patrulleringar i Stadens yttre trakter, verkställas af Poliskonstaplarne, under kontroll af vederbörande befäl, sålunda att, från klockan 10 på aftonen till klockan 6 på morgonen hvarje dygn, en ordinarie och en extra Konstapel inom hvar och ett distrikt äro i ständig verksamhet, nemligen 2:ne från klockan 10 till klockan 2, och 2:ne från klockan 2 till klockan 6, hvarefter de andra Konstaplarne äro från bevakning under den öfriga tiden af dygnet befriade, såvida icke utomordentliga omständigheter påfordra ett annat förhållande, hvaremot, i afseende på Polisbevakningen under dagarna, från klockan 6 på morgonen till klockan 10 på aftonen, då hufvudstadens befolkning är i rörelse och så noggrann bevakning som under nätterna icke erfordras, två hvarandra närmast belägna distrikter äro sammanslagna till ett, der bevakningen turvis förrättas af dessa distrikters ordinarie Konstaplar, på det att de sednare dels måtte kunna erhålla nödig hvila, och dels vara i tillfälle att, då så påfordras, komma tillstädes hos Poliskammaren och Domstolarne; hvarförutan af manskapet vid den särskildta Brandsläcknings-corps, hvarom här nedan förmäles, patrulle-

ring nattetid äfven verkställes i den trakt, der dess vaktrum är beläget, samt transport af häktade personer från samma trakt till Stadens häkte besörjes.

Kostnaderna för hufvudstadens Polis i sin helhet äro, enligt den af Eder Kongl. Maj:t den 4 Maj 1850 i nåder fastställda Stat, följande:

Lön till Poliskammarens Embets- och Tjenstemän	10,700: — —	
Aflöning åt 10 Poliskommissarier		
å 600	6,000: —	
Dito åt 20 Öfverkonstaplar å 400	8,000: —	
Dito åt 120 Konstaplar å 300 . . .	36,000: —	
Dito åt 40 Konstaplar å 250 . . .	10,000: —	
Dito åt 200 extra Konstaplar å 100	20,000: —	
Dito åt 3 Ordonanser och 2 Vaktmästare å 300	1,500: —	
	<u>81,500: — —</u>	92,200: — —

Diverse Utgifter:

Till belöningar för upptäckter af brott, samt till uppsigt å misstänkte personer	5,000: —	
Omkostnader för Polisvaktkontoren jemte skjuts- och transport-kostnader, samt oförutsedda utgifter	3,000: —	
Åtskilliga andra utgifter och omkostnader, såsom för skrifmaterialier, prenumeration å tidningar, tryckning af kungörelser och annonser, hyror, lyshållning, inköp och underhåll af inventarier, m. m. . .	4,033: 16.	12,033: 16. —
Till pensionering af befälet vid det upplösta Nattbevaknings-kompaniet af Stadens Militär-corps	1,966: 32. —	<u>14,000: — —</u>
		Summa B:ko R:dr 106,200: — —

Inkomsterne åter uppgå, enligt åberopade Kongl. Bref af den 9 Mars 1850, till följande belopp:

Anslag

Anslag från Statsverket	15,000: — —
» från Brandvaktsskassa-administrationen	30,000: — —
» från hufvudstadens Drätselkommission	10,000: — —
» af afgiften för rättigheten till minutförsäljning af bränvin och andra brända eller destillerade starka drycker inom hufvudstaden	50,000: — —
En tredjedel af Polispersonalens anparter i de till Poliskammaren inflytande böter, beräknad till	1,200: — —
	Summa B:ko R:dr 106,200: — —

Hvartill kommer att Öfver-Ståthållare-Embetet, som skulle bestrida kostnaderna för den corps, som erfordrades för servering af en brandsläcknings-spruta, samt utbetala ofvanomförmälde pensioner till befälet vid f. d. Nattbevakningscorpsen, uppbär den af Stadens Brandförsäkringskontor beviljade förhöjning i brandvaktsskattafgiften för alla öfver 12 års tid brandförsäkrade egendommar; varande af ofvanberörde anslag anvisade till Polisen i dess helhet och för besörjandet af *dagbevakningen*, från Statsverket 15,000 R:dr, från Drätselkommissionen 10,000 R:dr, af bränvinsminuterings-afgifterna 50,000 R:dr samt beräknade bötesandelar 1,200 R:dr, eller tillsammans 76,200 R:dr; och för *nattbevakningen*, med dermed förenad skyldighet, i fråga om brandsläckningsanstalterna, från Brandvaktsskassa-administrationen 30,000 R:dr, jemte ofvanomförmälde tillökade brandvaktsskattafgift från Brandförsäkringskontoret.

I afseende på nyssnämnde anslag från Brandvaktsskassa-administrationen till belopp af 30,000 R:dr, beräknade att utgöra den, efter gällande och tillämpade författningar, till nämnde administration ingående brandvaktsskattafgift af 35 skillingar på hvarje tusende Riksdaler af de fasta egendomarnes taxeringsvärde, hafva hufvudstadens fastighetsägare medgifvit att berörde anslag finge på försök under tre år från bemälde administration utbetalas såsom bidrag till kostnaden för Stadens nattbevakning, omedelbarligen verkställd genom Polisen, hvarvid fastighetsägarna dock fastat följande förbehåll, nemligen: 1:o att tiden för bidragets utgående räknades från den dag då den nya nattbevakningen trädde i verksamhet; 2:o att, sedan två år derefter förflutit, till fastighetsägarnes pröfning och afgörande borde öfverlemnas, huruvida de ville medgifva bidragets fortfarande och följaktligen nattbevakningens förrättande genom Polisen utöfver den till högst tre år bestämda tiden; och skulle nämnde bevakning emedlertid oafbrutet vidmakthållas under det återstående tredje året, inom hvars förlopp förslag till en ny organisation åter-

om en sådan skulle anses nödig, borde vara uppgjort samt till fastighetsägarnes godkännande framställt så tidigt, att verkställighet omedelbart efter tredje årets utgång kunde följa; 3:o att om, efter de 2:ne årens utgång, i och för nattbevakningens underhållande auringen på ifrågavarande eller ett förändradt sätt, behof skulle sig yppa af ett bidrag från Brandvaktsskassan, öfverstigande den behållna inkomst kassan erhåller genom taxering efter 35 sk. på hvarje 1,000:de R:dr af egendomarnes taxeringsvärde, borde talan om icke fastighetsägares förpligtande till deltagande uti den för nattbevakningen erforderliga kostnad föregå ärendets slutliga ordnande; äfvensom det skedda medgifvandet af brandvaksmedels användande i och för underhåll af nattbevakning genom Stadens Polis icke i något afseende finge anses grundlägga framtida anspråk på ett vidsträcktare deltagande å fastighetsägares sida i Stadens nattbevakning, än för det då närvarande ägde rum; samt 4:o att pensioner eller ersättningar till den personal, som i och för nattbevakningens fullgörande eller kontrollerande blef antagen, icke kunde fastighetsägarna eller Brandvaktsskassan affordras, och att Brandvaktsskassan icke heller finge belastas med någon pension till högre eller lägre personal af då varande för nattbevakningen afsedda corps, derest icke, vid inträffande förefskedande, laglig rättighet dertill skulle förefinnas, men i alla händelser icke om pensionären skulle befordras till annan tjänst med lön å Statens eller Stadens stat för mera än som ej motsvarades af den honom tillfallande lönen; och har Stockholms Stads Brandförsäkringskontors Öfverstyrelse, med anledning af fastighetsägarnes berörde beslut och under de deruti omförmälde vilkor, så vidt de voro på kontorets förhållanden till Brandvaktsskassan tillämpliga, bifallit att Brandförsäkringskontoret finge åtaga sig att för en tid af tre år, räknade från och med den dag då den föreslagna nya ordningen med nattbevakningen på försök trädde i verket, utöfver nu gällande, efter 35 sk. för 1,000 R:dr af i tolf år försäkrade egendomsvärden beräknade, och från Brandförsäkringskontoret till Brandvaktsskassa-administrationen utgående brandvaksafgift, såsom ytterligare bidrag för ifrågavarande ändamål, uppå bemälde administrations requisition till densamma utbetala särskild tillökt brandvaksafgift af 13 sk. för hvarje 1,000:de R:dr af förrberörde i tolf år försäkrade egendomsvärden, med förbehåll för öfrigt att under tiden någon förändring icke finge äga rum i de tre af Stads-Militär-kompaniet dittills serverade distriksprutors verksamhet, så att desamma derefter, som dittills, vid eldtillfällen vore att tillgå och, under nödigt befäl, af tillräcklig personal utan någon särskild kostnad betjenades; hvarjemte Stadens Drätselkommission, af

hvilken yttrande blifvit infordradt, huruvida anslaget å 50,000 R:dr B:ko kunde af den till Stadskassan inflytande bränvinsförsäljnings-minuterings-afgiften, under hvarterdera af de tre år, för hvilka samma afgift blifvit bestämd, till den nya Polis-organisationen vara att påräkna, uti afgifvet underdånigt utlåtande tillkännagifvit, att som, enligt den af Stadens Handels- och Ekonomi-Kollegium meddelade uppgift, berörde minuterings-afgift under år 1850 utgjorde omkring 60,000 R:dr B:ko, tillgång derå för samma år således funnes till det afsedda beloppet af 50,000 R:dr, samt att, då någon minskning i det inflytande afgiftsbeloppet för de 2:ne återstående åren 1851 och 1852 icke syntes komma att äga rum, enahanda tillgång jemväl för hvarterdera af dessa bägge år vore att påräkna.

Jemte det Eder Kongl. Maj:t för organisationen af hufvudstadens Polis och Nattbevakning från och med den 1 September 1850 till den 1 September 1853 i nåder godkänt det af Öfver-Ståthållare-Embetet afgifna förslag, har Eder Kongl. Maj:t tillika, uti Dess ofvan åberopade skrifvelse af den 9 Mars förstnämnde år, bland annat i nåder förklaradt, att befålet vid Nattbevakningskompaniet af Stadens Militär-corps finge under förberörde 3:ne år på af Öfver-Ståthållare-Embetet föreslaget sätt pensioneras, samt att fråga om fortfarande pensionering borde, derest anslaget från Brandvaktskassan icke vidare komme att till Polisen utgå, underkastas Eder Kongl. Maj:ts särskilda nådiga pröfning, sedan Stadens husägare blifvit i ämnet hörde; att, jemte det Eder Kongl. Maj:t bemyndigadt Öfver-Ståthållare-Embetet att vidtaga alla på Embetet ankommande åtgärder, som för förslagets ändamålsenliga genomförande kunde blifva af nöden, Eder Kongl. Maj:t lät meddela vederbörande Militärbefälhafvare i hufvudstaden nådig befallning att, efter närmare aftal med Öfver-Ståthållare-Embetet, träffa erforderliga anstalter för åstadkommande af de garnisonsposteringar och militärpatruller, som i den fastställda organisationsplanen för nattbevakningen blifvit beräknade; att derest, efter den bestämda terminen af tre år, husägarnes och Brandförsäkringskontorets bidrag för organisationen skulle komma att upphöra, och nattbevakningen sålunda genom husägarnes förfogande på annat sätt bestrides, Polisen likväl finge, oberoende deraf hvad dagbevakningen samt ordningens och säkerhetens upprätthållande i allmänhet anginge, fortfarande förblifva ordnad efter de af Eder Kongl. Maj:t genom högstberörde skrifvelse i nåder gillade grunder, så vida icke under tiden inträffande omständigheter till annat förordnande föranledde; samt att det skulle åligga Öfver-Ståthållare-Embetet att sedan tredje organisationsåret ingått vidtaga nödiga åtgärder för att i stadgad ordning bereda af-

görandet inom behörig tid af frågan om nattbevakningens organisation, efter det den bestämda terminen tilländalupit.

Då den nya organisationen trädde i verkställighet först den 1 September 1850 kan någon redogörelse för dess verksamhet icke blifva föremål för denna berättelse, som endast sträcker sig till sistnämnde års slut.

I frågan om en äudamålsenligare *gatulykning* i hufvudstaden har, sedan hufvudstadens röstägande innevånare, hörde å allmänna socknestämmor inom de särskilda territorialförsamlingarne, yttrat sig öfver framställda förslag i frågan, och detta ärende, deruti församlingarne stadnat uti skiljaktiga meningar, blifvit, jemlikt Kongl. Förordningen den 16 Mars 1847, till Sockenstämmanämnden hänskjutet, Sockenstämmanämnden den 9 Oktober 1850 beslutat att en förbättrad gatulykning i Stockholm skall verkställas genom gas i löpande rör inom Nicolai, Clara och Jakobs församlingar, med afledning, så vidt och snart sig göra låter, till de öfriga församlingarne, der emedlertid en likaledes förbättrad gatubelysning bör äga rum, hufvudsakligen med Argandska lampor, samt för öfrigt med små lyktor, lysande antingen med olja eller portativ gas, och att kostnaderna härför böra bestridas af så väl fastighetsägare som icke fastighetsägare, och att hufvudstadens invånare åtaga sig tills vidare och för en tid af 30 år för en förbättrad gatubelysning: 1:o Stadens hus- och tomtägare en årlig afgift af 16 sk. för hvarje tusende riksdaler af husens och tomternes taxeringsvärden; 2:o Stadens hus- och tomtägare en årlig afgift af 5 sk. å riksdalern af den för hus och tomter utgående bevillning enligt 2:a eller motsvarande artikel uti Bevillningsförordningen; 3:o Stadens invånare, både fastighets- och icke fastighetsägare, en årlig afgift för embete, tjänst eller pension af 2 sk. efter 2:a eller motsvarande artikel i Bevillningsförordningen; för näring och rörelse eller sådan handtering, hvarför bevillning erlägges, af 4 sk. å riksdalern efter 2:a eller motsvarande artikel uti Bevillningsförordningen; 4:o De Stadens invånare, hvilka bebo lägenheter emot hyra, öfverstigande 200 R:dr B:ko, men ej i Stockholm betala bevillning för fastighet, embete, tjänst eller pension eller näring och rörelse, en procent af hyressumman. Härförutan har Sockenstämmanämnden fastställt, bland annat, att gatulykningen i hufvudstaden må bestridas såsom en för hela staden gemensam angelägenhet, under en särskild styrelse eller administration, bestående af en ledamot från hvarje af hufvudstadens territoriella församlingar, vald af Sockenstämmanämnden för ett år i sender, samt en ledamot för det allmänna, utsedd af Öfver-Ståthållare-Embetet, jemte ett lika antal suppleanter, på enahanda sätt utsedda, åt hvilken administration

borde öfverlemnas ej mindre att uppgöra planen för den förbättrade gatubelysningen i hufvudstaden och underställa densamma Öfver-Ståthållare-Embetsets pröfning, än äfven att afsluta kontrakt med vare sig ett bolag eller enskild entreprenör om en förbättrad gatulysnings inrättande och underhållande i Stockholm, allt med iakttagande deraf att beräknade tillgångar icke öfverskridas.

De åtgärder, hvilka i följd af detta beslut af administrationen blifvit vidtagne, komma att i nästa afgifvande berättelse hos Eder Kongl. Maj:t i underdånighet anmälas.

Hvad *gatulaggningen* vidkommer, har densamma blifvit ombesörjd under fortfarande tillsyn af den Styrelse, som under namn af "Förvaltningen för Gatulägningsarbetena", enligt Eder Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 13 Maj 1845 erhållit uppdrag att bestyret dermed öfvertaga; och i denna berättelse skall längre fram under rubriken "Stadens inkomster och utgifter" lemnas redogörelse för Förvaltningens åtgärder under nu ifrågavarande år. Genom Eder Kongl. Maj:ts nådiga Förordning angående gators och allmänna platsers underhåll i hufvudstaden af den 25 Maj 1849 hafva nådiga föreskrifter blifvit meddelade i afseende på gatulaggningsens beskaffenhet och gatulägnings-skyldighetens fullgörande.

Brandsläckningsanstalterna hafva omsorgsfullt varit underhållna och någon annan förändring deruti har icke ägt rum, än den här ofvan omnämnda, nemligen att 2:ne af de sprutor, som serverades af Stadens numera upplösta Militär-corps, erhållit egen servis af den särskilda Brandsläckningscorps, som aflönas genom den af Brandsläckningskontoret beviljade förhöjning i brandvaktsafgiften.

Uppförandet af nya Cellfångelsebyggnaden har under nu ifrågavarande trenne år fortgått, så att densamma den 1 April detta år kunnat till begagnande upplåtas, men som redogörelse derfor icke tillhör förevarande berättelse, är i afseende på förbättringen i *fängelserna och fångvården* för de nu ifrågavarande trenne år icke något att i underdånighet anmäla.

Ett lika förhållande äger jemväl rum i afseende å *skjutsningsanstalterna* för hufvudstaden, hvori någon förändring under dessa 3:ne år icke blifvit vidtagen.

Angående hufvudstadens *Undervisningsanstalters* samt *Fattigförsörjnings-, Vålgörenhets-, Sjukvårds- och Arbets-inrättningars* tillstånd sådant detsamma, enligt vederbörandes uppgifter, befanns vid 1850 års slut, får Öfver-Ståthållare-Embete meddela följande underdåniga redogörelse, hvilken, till vinnande af en lättare öfversigt, blifvit uppställd under särskilda bestämda titlar, med anteckningar om de förändringar en eller annan af samma inrättningar undergått under den tiderymd, denna berättelse omfattar:

A) Undervisningsanstalter.

1:o) Läroverk och Skolor lydande under Direktionen för Stadens Undervisningsverk.

	Lärarnes antal.	Lärjungarnas antal vid 1850 års slut.	Antal afdelningar.	Räntebärande fonder.			Inkomster.			Utgifter.				
										Lärarnes lönebelopp.		Af andra slag.		
a) Stockholms Gymnasium 1)	8	98	4	4,140	9	7	652	19	9	—	—	687	13	4
b) Clara högre Lärdomsskola 2)	8	210	5	1,000	—	—	620	—	—	4,200	—	560	—	—
c) Maria högre Lärdomsskola	7	135	4	1,437	1	9	5,466	9	8	5,125	—	311	8	—
d) Jakobs Lärdoms- och Apologistskola 3)	6	149	4	1,233	16	—	241	46	8	1,510	—	241	46	8
e) Catharina Apologistskola 4)	5	114	2	983	16	—	—	—	—	450	—	—	—	—
f) Nicolai församlings lägre Apologistskola	3	45	2	2,273	6	—	112	28	—	840	—	16	32	—
g) Ulrika Eleonora lägre Apologistskola	2	73	2	183	16	—	11	—	—	1,150	—	150	—	—
h) Hedvig Eleonora lägre Apologistskola	3	52	2	750	—	—	37	24	—	1,185	—	120	—	—
i) Adolf Fredriks lägre Apologistskola 5)	3	51	2	300	—	—	29	9	—	944	—	—	—	—
k) Stadens allmänna Barnskola 6)	1	54	1	1,357	—	—	50	—	—	490	—	—	—	—
l) Norra allmänna Barnskolan	1	89	1	—	—	—	—	—	—	490	—	566	32	—
m) Södra allmänna Barnskolan 7)	2	30	1	—	—	—	—	—	—	523	16	160	45	4
n) Kongl. Djurgårdens skola	1	59	1	350	—	—	17	24	—	530	—	—	—	—
Summa	50	1,159	31	14,007	17	4	7,238	17	1	17,437	16	2,814	33	4

- Lärarnes lönebelopp är uppgifvet vara detsamma som vid sista berättelsen, med tillägg af 500 R:dr för en extra ordinarie lärare. År 1848 måste lärjungarne, som dittills blifvit undervisade på tre afdelningar, till följe af deras betydligt ökade antal fördelas till undervisning på fyra afdelningar, och en ny extra ordinarie lärare tillförordnas.
- Af de 8 lärarne äro 3 dupplikanter, hvardera med 150 R:dr i arfvode. Läseordningen är med början af 1850 såvida förändrad, att 2:ne klasser äro fasta och inom de 3:ne andra undervisa ambulatoriska lärare hvar i sitt läroämne.
- Utom det utförda penningbeloppet af lärarnes löner äro till dem anslagna 65 tunnor spanmål.
- Af lärarne äro 2:ne dupplikanter, hvilka åtnjuta tillsammans 450 R:dr i arfvode. Till Rektors och 2:ne ordinarie kollegers aflönning utgå 180 tunnor spanmål. Utom uppförde räntebärande fonder har skolan 3:ne premie-kassor, till kapitalbeloppet ej uppgifna.
- Enligt förra berättelsen hade denna skola räntebärande fonder, donerade af dels Enkefru von Balthasar 4,000, dels en okänd gifvare 300, och dels Bryggaren Hartman 1,000 R:dr.
- Elevernas antal år 1847 utgjorde 106. Minskningen i detta antal uppgifves härfluta derifrån, att en ny folkskola blifvit inrättad i S:t Nicolai församling.
- År 1847 funnos i Norra allmänna Barnskolan 130 och i södra 122 lärjungar.

2:o) Skolor, ställda under inseende dels af Stockholms Stads Konsistorium eller Kongl. Hof-Konsistorium, dels af särskilda Direktioner och Styrelser.

	Lärarnes antal.	Lärjungarnes antal vid 1850 års slut.	Antal alldes- ningar.	Räntebärande fonder.			Inkomster.			Utgifter.					
											Lärarnes lönebelopp.	Af andra slag.			
a) Nicolai församling:															
Fri- och Fattigskolan 8)	8	381	5	63,346	9	4	7,724	32	6	3,000	—	—	2,979	22	—
Handverksskolan	1	70	—	3,447	16	10	359	20	10	100	—	—	132	26	8
b) Clara församling:															
Folkskolan för gossar	1	103	8	1,000	—	—	3,436	44	5	400	—	—	2,624	3	4
Folkskolan för flickor	2	153	8	8,666	32	—	433	16	—	537	24	—	552	30	6
Handverksskolan	1	obest.	1	4,400	—	—	220	—	—	100	—	—	120	—	—
c) Jakobs och Johannis församling:															
Fri- och Fattigskolan	2	200	2	65,900	—	—	4,417	17	4	1,145	16	—	3,472	29	2
Handverksskolan	1	289	6	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—
Nya Folkskolan 9)	1	91	—	—	—	—	—	—	—	400	—	—	—	—	—
d) Maria Magdalena församling:															
Phillipsenska skolan eller Maria Magdalena församlings fria läro- och arbetsinrättning 10)	3	150	—	46,216	32	—	2,473	19	—	1,100	—	—	1,098	24	—
Folkskolan	3	283	2	3,000	—	—	1,823	12	—	928	16	—	786	41	4
Handverksskolan	1	33	1	—	—	—	103	8	4	66	32	—	32	24	4
e) Catharina församling:															
Folkskolor för gossar och flickor	6	472	5	11,178	29	8	4,788	45	3	2,083	16	—	1,978	1	7
Handverksskolan	1	36	1	—	—	—	—	—	—	66	32	—	25	—	—
f) Ulrika Eleonora församling:															
Flickskolan 9)	2	104	1	—	—	—	753	7	2	336	32	—	271	42	4
g) Hedvig Eleonora församling:															
Folkskola för gossar	2	249	2	16,999	14	—	2,467	16	—	966	32	—	1,612	46	10
Dito för flickor 11)	2	230	3	—	—	—	—	—	—	566	32	—	—	—	—
Handverksskolan	1	10	1	—	—	—	—	—	—	66	32	—	—	—	—
Transport	38	2,854	46	224,154	37	10	29,000	46	10	11,964	24	—	15,687	4	1

- 8) Denna skola, som år 1847 omorganiserades, utgöres af följande afdelningar: 1:o Goss-skolans högre afdelning (f. d. Kraft'ska friskolan och församlingens fri- och fattigskola för gossar) med 2 lärare; 2:o Flickskolan med 4 lärare; 3:o Goss-skolans lägre afdelning med 1 lärare; och 4:o förberedande afdelningen med 1 lärare. Allmänna folkskole-fonden har, utom ofvauppgifne fonder, tvänne fastigheter inom Staden till sammanlagt värde af 45,000 R:dr.
- 9) Denna skolas utgifter bestridas genom från Stadsnämnden ingående medel.
- 10) Utom ofvannämnde räntebärande fond har skolan en fastighet, brandförsäkrad för 18,000 R:dr. Bland utgifter "af andra slag" är kostnaden för barnens middagsspisning från den 1 November 1849 till den sista April 1850 inbegripen.
- 11) Denna skola har gemensamma fonder och inkomster med folkskolan för gossar.

	Lärarnes antal.	Lärningarnes antal vid 1850 års slut.	Antal adelshingar.	Räntebärande fonder.			Inkomster.			Utgifter.				
										Lärarnes lönebelopp.	Af andra slag.			
Transport	38	2,854	46	224,154	37	10	29,000	46	10	11,964	24	15,687	4	1
<i>h) Adolf Fredriks församling:</i>														
Folkskolan för gossar	1	139	1	1,300						400				
Dito för flickor	1	150	1							200				
Barnbusskolan	1	82	1							500				
<i>i) Kateketiskolorna: 12)</i>														
uti Nicolai församling	1	29	1	21,000			1,274	18	3	966	32	256	32	
» Clara dito	1	60	1											
» Jakobs dito	1	72	1											
» Maria Magdalena församl. 2:ne	2	98	2											
» Catharina dito 2:ne	2	90	2											
» Hedvig Eleonora dito . . .	1	36	1											
» Ulrika Eleonora dito . . .	1	48	1											
» Adolf Fredriks dito . . .	1	46	1											
» Norrmalms stafsingsklass . . .	1	24	1											
» Södermalms dito . . .	1	67	1											
<i>k) Kongl. Svea Lifgardes församlings skola</i>	1	54	1	6,200			922	3	3	300		368	15	5
<i>l) Kongl. Lifgardes till häst församlings skola 13)</i>	1	28	1	1,457	2		304	44	10	316	32	51	3	8
<i>m) Kongl. Andra Lifgardes och Kongl. Svea Artilleri-Regementets gemensamma skola 14)</i>	1	47	1	8,450						350		150		
<i>n) Skeppsholms församlings skolnirättningar</i>	3	97	3							546	32	319	25	4
<i>o) Katholska församlingens skola . . .</i>	3	34					4,700			300		4,300		
<i>p) Tyska National-Lyceum</i>	6	40	4	10,000			2,100			1,300		1,593	19	4
<i>q) Nya Elementarskolan</i>	8	100	8				9,263	29	4	8,483	16	740	8	4
Transport	76	4,195	79	272,561	39	10	47,565	46	6	25,627	40	23,466	12	1

- 12) Dessa skolor underhållas af sällskapet *pro fide et Christianismo*, hvars fond utgör 21,000 R:dr B:ko, med räntan hvaraf lärarne aflönas och utgifterna för skolorna bestridas. De 8 äldsta kateketerna åtnjuta i årlig lön 100 R:dr, och de 2:ne yngsta hvardera 50 R:dr, och de 2:ne lärarne vid stafsingsklasserna 33 R:dr 16 sk. hvardera.
- 13) Beklädnadsfonden vid denna skola utgjorde år 1850: 2,255 R:dr 30 sk. 4 r:st., och inkomsterne 109 R:dr 9 sk. 7 r:st., deraf 10 barn erhöilo beklädnader för tillsammans 73 R:dr 14 sk.
- 14) Den uppgifna räntebärande fonden tillhör Kongl. Svea Artilleri-Regementet särskildt, och är icke för skolan allena, utan för regementets barnhus-inrättning i dess helhet.

r) Vexel-

	Lärarnes antal.	Lärjungarnes antal vid 1850 års slut.	Antal af ledningar.	Räntebärande fonder.			Inkomster.			Utgifter.					
											Lärarnes lönebelopp.			Af andra slag.	
Transport	76	4,195	79	272,561	39	10	47,565	46	6	25,627	40	—	23,466	12	2
r) Vexelundervisnings-Sällskapets skol-inrättningar:															
Seminarium för folkskolelärare 15)	3	42	2	—	—	—	666	32	—	666	32	—	—	—	—
Normal-skolan, jemte skolan för flickornas handarbeten	4	227	2	25,000	—	—	5,200	—	—	2,000	—	—	3,000	—	—
s) Småbarnsskolorna	3	330	3	3,464	35	10	2,170	13	4	1,046	24	—	833	17	—
t) Svenska Slöjdföreningens skola 16)	8	201	1	—	—	—	4,481	41	—	1,772	32	—	3,568	29	4
u) Navigationsskolan	5	47	3	—	—	—	3,000	—	—	2,500	—	—	500	—	—
w) Technologiska Institutet	7	56	3	—	—	—	15,407	40	—	5,555	25	8	9,531	28	11
x) Carolinska Medico-Chirurgiska Institutet 17)	14	102	2	1,666	32	—	16,400	—	—	13,000	—	—	3,000	—	—
y) Veterinär-Inrättningen	4	41	3	—	—	—	22,560	—	—	12,900	—	—	9,660	—	—
z) Skogs-Institutet	2	12	1	—	—	—	3,900	—	—	1,200	—	—	2,700	—	—
å) Gymnastiska Central-Institutet 18)	7	2,500	3	—	—	—	5,458	16	—	4,658	16	—	800	—	—
ä) Abraham Rydbergs Stiftelse för dan-nande af skicklige sjömän 19) . .	6	69	2	150,000	—	—	6,442	24	—	1,420	—	—	3,820	25	4
Summa	139	7,822	104	452,693	111	8	133,253	20	10	72,347	25	8	60,880	16	9

- 15) Folkskolelärare-seminarium är förenadt med normalskolan, och står under närmaste inseende af Direktionen för Vexelundervisningens befrämjande. Utgifterna äro inbegripne i dem för normalskolan. Stipendier för folkskolelärare-elever hafva enligt Kongl. Brevet den 5 December 1845 utgått för hvardera af åren 1848 och 1849 med 1,500 R:dr och för år 1850 med 1,300 R:dr.
- 16) Utom årsafgifter af Slöjdföreningens ledamöter och elevers afgifter, utgjorde skolans inkomster af statsanslag 2,000 R:dr, anslag af Stadens Drätselkommission 800 R:dr och af Bemedlingskommissionen 400 R:dr.
- 17) Under år 1848 undergick Institutets hus betydliga reparationer, alla trädhus borttogos och gårdsplatsen förseddes med prydliga planteringar. Huset vid Glasbroksgränden inreddes till lokal för bibliotek, chirurgisk instrumentmakareverkstad, boställe för inspektör, 3 adjunkter och 8 studerande. År 1849 erhöles anslag till bibliotekets inredning och uppställningen deraf verkställdes under året.
- 18) Sedan år 1848 har det årliga statsanslaget ökat från 3,900 R:dr till 5,033 R:dr 16 sk. Bland eleverna hafva 50 genomgått gymnastisk kurs, 1,495 varit skolgångna; 515 män och 339 kvinnor begagnat sjukgymnastik och 101 äldre män friskgymnastik. Utexaminerade lärare och instruktörer voro 36.
- 19) Denna undervisningsanstalt, som blifvit stiftad af framlidne Grosshandlaren Abraham Rydberg, har den 4 Maj 1850 af Eder Kongl. Maj:t erhållit fastställt reglemente. — Sedan år 1849 hafva af stiftelsens tillgångar underhållits en praktisk Sjömannsskola och en förberedande Navigations-undervisningsanstalt. Vid först-nämnde skola, som hålles öppen från och med Maj till och med September månader hvarje år, hafva tjänstgjort en öfver- och fyra underlärare, och för meddelande af förberedande navigations-undervisning åt ett mindre antal af praktiska skolans elever, från Oktober till och med April månader, har en särskild lärare varit anställd. Inkomsterne hafva bestått af räntor å det donerade kapitalet 130,000 R:dr och hyresafkastning af en till 20,000 R:dr uppskattad egendom. Utgifterna hafva hufvudsaktigen utgått till afönningar, utredning af den stiftelsen tillhöriga Exercis-briggen Carl Johan, öfningsresor till sjös, kosthållning och beklädning åt stiftelsens fattigaste elever, m. m.

B) Fattigvårds- och Pensionsanstalter samt andra Barmhertighetsinrättningar.

Hufvudstadens Fattigvård har under ifrågavarande 3:ne år blifvit af *Stockholms Stadsnämnd* såsom Öfverstyrelse och af församlingarnes Fattigvårds- och Ordningsafdelningar fortfarande bestridd i enlighet med de uti Kongl. Stadgan angående Fattigvården i Stockholms stad den 1 April 1843 bestämda grunder.

Till beredande af ökad enhet i fattigvårdsförvaltningen inom de särskilda församlingarne har Stadsnämnden fastställt icke allenast formulärer för Församlingsnämndernas Fattigvårdsafdelningars räkenskaper, i förening med nödiga kontroller vid deras upprättande, än äfven en tariff för utdelning af kost, kontant understöd och sjukpenningar till fattighus- och försörjningshjonerna, i sammanhang hvarmed erforderliga föreskrifter blifvit af Stadsnämnden meddelade beträffande ordningen och sättet för utom hus boende fattiges understödande.

Angående det under Stadsnämndens öfverinseende, men af en särskild Styrelse förvaltade allmänna Arbetshuset, kommer att under rubriken "Arbetsinrättningar" lemnas redogörelse.

Förutom de tillfällen till sysselsättning Allmänna Arbetshuset lemnat, har under vintermånaderna arbetsförtjenst blifvit beredd för ett stort antal fattige vid arbeten, som, efter öfverenskommelse emellan Stadsnämnden och Förvaltningen för gatulägningsarbetena, föranstaltats af sistnämnde Styrelse, emot ersättning af allmänna fattigvårdsmedlen.

Provisoriska sjukhuset, hvarom vidare redogörelse i denna berättelse förekommer under rubriken "Sjukvårdsanstalter", har från och med år 1848 förvaltats af en särskild Direktion, som utgöres af en Ordförande, hvilken Stadsnämnden för hvarje år inom sig utser, 2:ne ständiga ledamöter, nemligen förste Stadsläkaren och den vid Sjukhuset anställde Öfverläkaren, samt 2:ne andra af Stadsnämnden årligen valde ledamöter. Vid sjukhuset finnes en Underläkare, en Kommissarie samt nödig betjening.

Högsta medeltalet om dagen af de under år 1850 å Fattigherberget inhysta hjon har utgjort 208 och det lägsta 58.

Den allmänna fattigförsörjnings-afgiften, som af Hufvudstadens invånare erlägges, har från och med år 1850 utgått med 24 sk. af hvarje mantals-skrifven person, som fyllt 18 år, samt med 16 sk. för hvarje R:dr bevilling enligt andra artikeln i gällande Bevillningsförordning.

Af Stadsnämndens räkenskaper för år 1850 inhemtas följande förhållanden:

Stadsnämndens inkomster nämnde år utgjordes af:			
Statsanslag till Läkare och medikamenter	2,094	8	—
Influtne fattigförsörjnings-afgifter	107,152	14	10
Böter för försummad betalning af kronoutsylder	2,305	44	7
Dito för uteblifne taxeringsuppgifter	492	—	—
Fattigvårdsafgifter från Sjömanshuset	564	3	—
Gåfva från Rikets Ständers Bank	1,000	—	—
Hyresmedel	366	32	—
Bidrag från Stockholms Brandförsäkringskontor till kostnaden för den vid arbetshuset inrättade vat- tenuppfordrings-anstalt	200	—	—
Ersättning för understöd, lemnadt fattige, tillhörande andre fattigvårdssamhällen	67	7	—
Räntemedel	368	42	8
Tillfällige inkomster	156	20	9
Värdet å inventarier vid provisoriska sjukhuset, hvil- ket värde förut under året blifvit åsatt	7,988	12	—
Tillökadt värde för inventarier vid arbetshuset	1,194	23	9
Värdet å persedlar anskaffade för provisoriska Barn- förlossnings-anstalten	528	40	2
Tillsammans B:ko R:dr	124,479	8	9
<i>Utgifterne:</i>			
Tillskott åt Fattigvårdsafdelningarne till godtgörande af uppkomne brister i afdelningarnes egne tillgån- gar för år 1849	18,154	28	7
Dito till bestridande af 1850 års utgifter vid fattig- och försörjningshusen	23,200	—	—
Bidrag till Småbarnsskolorna och andra skolor	1,150	—	—
Till Allmänna Barnhuset för inlösen af 29 barn	2,900	—	—
» Norra frivilliga Arbetshuset	1,000	—	—
Transp.	46,404	28	7

	Transp.	46,404	28	7
Till Allmänna Arbetshuset å Södermalm		9,000	—	—
» Förvaltningen för gatulägningsarbetena för fat- tige arbetsföre personers sysselsättande under vin- termånaderna		520	10	—
Till Kongl. Serafimer-Lazarettet		5,500	—	—
» Provisoriska Sjukhuset		27,309	47	3
Kostnad vid förbindningsanstalterna för bensårspa- tienter		671	32	2
Kostnad för de under året tillvägagragte provisoriska Barnförlossnings-anstalter		2,076	11	1
Kostnad för Fattigbaracken och Fattigherberget . . .		3,784	31	2
Dito för fattige resandes hemförskaffande		552	4	—
Dito för klädespersedlar åt barackhjon		40	32	—
Anslag till Spisrättningar utan spirituosa		700	—	—
Aflöning till Stadsnämndens tjänstemän och betjening		1,975	—	—
Uppbördsarfvoden		2,736	18	4
Räntor för upplånta medel		2,068	45	1
Diverse utgifter		1,935	29	8
Afskrifning:				
å bokförda reparationer och inredningar vid All- männa Arbetshuset		5,078	26	—
å bokförda kostnader för vattenuppfodrings-anstal- ten derstädes		661	14	8
Tillsammans B:ko R:dr		111,015	42	—

Stadsnämndens tillgångar vid 1850 års slut i fastigheter, fordringar, inventarier, m. m. upptagas i räkenskaperna till 121,247 R:dr 28 sk. 9 rst.; hvaremot Stadsnämnden hade att ansvara för skulder till ett belopp af 57,450 R:dr 11 sk. 2 rst.

Fattig- och Försörjningshusen i stadens åtta territorial-församlingar ägde år 1850 tillgångar i kapitaler och fastigheter tillsammans till 386,305 R:dr 29 sk. 3 rst.

Samma år utgjorde deras inkomster, inberäknade Stadsnämndens bidrag, 97,838 R:dr 13 sk. 5 rst. samt utgifter en lika stor summa.

Under loppet af år 1850 var högsta antalet af fattighushjon 1,103 och det minsta 1,021; af försörjningshjon högsta antalet 558 och minsta 286, samt af personer, som utom hus åtnjöto fattigvård, högsta antalet 1,312 och minsta 326.

Angående nedannämnde Militärkorpsers och församlingars särskilda understödsfonder och fattigvårdsanstalter år 1850 äro följande uppgifter meddelade:

	Kapitalbehållning vid 1850 års slut.			Inkomster år 1850.			Utgifter.						Underhållningarnes antal år 1850.
							Pensioner eller underhåll in natura.			Af andra slag.			
a) Drottningens Hospital vid Svea Lifgarde . .	31,661	9	2	2,737	10	3	1,746	24	—	52	24	—	74
b) Prins Oscars Hospitalsinrättning vid Lifgardet till häst	19,233	2	—	1,406	4	8	1,338	—	—	7	36	—	77
c) H. K. H. Kronprinsessan Josephinas Pensionsinrättning vid Andra Lifgardet 1)	11,727	30	1	1,356	42	6	1,799	24	—	334	18	—	89
d) Kongl. Svea Artilleri-Regementets Soldat-barhus-inrättning 2)	8,450	—	—	1,139	35	5	—	—	—	999	24	11	14
e) Skeppsholms församling	6,031	43	8	968	3	—	468	16	—	377	23	4	57
f) Kongl. Hofstatens Gratialekassa	31,713	19	—	2,292	—	8	1,984	—	—	46	8	—	51
och Spetsiska fonden	4,152	7	8	205	—	—	200	—	—	5	—	—	17
g) Nicolai församlings enskilda fattigvårdsfond .	26,517	41	—	1,322	39	9	1,506	12	6	—	—	—	95
h) Tyska församlingen 3)	33,776	36	4	4,250	—	—	1,501	—	—	1,643	40	10	72
Tillsammans	173,263	44	11	15,677	40	3	10,543	28	6	3,466	31	1	546

- 1) Förutom ofvan upptagna kapitaltillgång förvaltas af Direktionen öfver Pensionsinrättningen en af Hofmarskalken F. Reutersköld gjord donation, hvars kapitalbelopp vid 1850 års slut uppgick till 22,685 R:dr 40 sk. 8 rst. Denna fond ackumuleras forfarande och afbidas gifvarens utlofvade förordnande om räntemedlens användande för inrättningens ändamål.
- 2) Räntebärande fonden är densamma, som under rubriken skolor blifvit upptagen.
- 3) Utom ofvannämnde räntefond äger församlingens fattigvård en fastighet, taxerad till 25,555 R:dr 26 sk. 8 rst. Överskottet af inkomsterna har blifvit använt till reparation å fattigvårdens egendom och till amortering af ett lån, upptaget för en större behöfelig reparation.

I afseende på öfriga uti Hufvudstaden varande milda Stiftelser samt Pensions- och Understödsinrättningar och deras tillstånd år 1850 meddelas följande:

I. Barnhus, Barnbördshus och Uppfostringsanstalter:

	Fastighetsvärde år 1850				Kapitalbehållning vid 1850 års slut.	Inkomster år 1850.	Utgifter år 1850.				Underhållstagaras antal år 1850.						
	i Stockholm.		utom Stockholm.				Pensioner och underhåll in natura.		Af andra slag.								
a) Stockholms Allmänna Barnhus 1)	190,183	16	5,500		376,901	2	3	115,068	7	110,431	2	27,610	36	9	3,200		
b) Frimurare-Ordens Barnhus 2) . . .	45,000				224,595	41		18,930	18	5	17,483	32	6		335		
c) Allmänna Barnbördshuset	30,000				99,366	32		7,598	6	8	804	47	5	6,384	35	10	816
d) Sällskapet Pro Patria Barn- och Barnbördshus	15,000				17,546	22	7	2,344	19	3	202			1,446	5	1	3
e) Murbeckska Inrättningen för fattiga flickors uppfostran 3)	9,600				89,095	24	7	4,194	30	9	4,102	46	8	258	20	3	26
f) Prins Carls Uppfostringsinrättning för fattiga och vanvårdade barn 4)	80,037	10	2		95,832	29	6	16,601	1	8	17,771	18					141
Tillsammans	369,820	26	2	5,500	903,338	7	11	164,726	29	4	150,796	9		35,700	1	11	4,521

1) Af underhållskostnad in natura äro 23,586 R:dr 1 sk. 7 rst. upptagna för barn inom Barnhuset, samt 86,844 R:dr 46 sk. 7 rst. beräknade för barn utom Barnhuset.

Under den 28 December 1850 blef, med upphäfvande af den för Direktionen öfver Stockholms allmänna Barnhus den 13 Maj 1815 meddelade nådiga Instruktion, ett nytt reglemente för styrelsen och förvaltningen af allmänna Barnhuset i Stockholm i näder utfärdadt, af hvars bestämmelser här torde böra omnämnas följande: att Direktionen skall tillse, det utgifterna icke få öfverstiga inkomsterna; att för sådant ändamål icke flera barn få i Barnhuset mottagas, än årets påräknade tillgångar kunna medgifva, och att i följde deraf inlösnings-afgiften beräknas så noga ske kan efter verkliga kostnaden; att icke något barn öfver sex års ålder må intagas: samt att tills vidare understöd icke får beviljas för barn, som ej blifvit å Barnhuset intagna.

2) Bland underhållstagarne voro utom Barnhuset 235, hvilka erhöilo fosterhjälp.

3) Bland utgifterna finnes jemväl upptagen en lifränta å 650 R:dr.

4) Bland utgifterna inbegripas jemväl förvaltningskostnader m. m.

II. Barmhertighetsinrättningar, som åt fattiga, egentligen ålderstigna, lemna bostad jemte underhållsbidrag uti inrättningens fastigheter:

	Fastighetsvärde år 1850				Kapitalbehållning vid 1850 års slut.	Inkomster år 1850.	Utgifter år 1850.				Underhållstagaras antal år 1850.									
	i Stockholm.		utom Stockholm.				Pensioner och underhåll in natura.		Af andra slag.											
a) Ulrika Eleonoras eller Drottningens Hospital	25,000				48,033	16		6,325	15	2	4,193			2,219	32	2	90			
Kniggeska Pensionsfonden 5)					16,666	32		833	16		419	21	4				10			
b) Borgerskapets Gubbhus-inrättning	21,540	28	5	13,333	16		164,835	10	3		6,729	27	11	3,634	38	3	61			
c) Borgerskapets Enkhus-inrättning.	24,944	21	4				212,339	4	7		7,693	38	4	2,809	12	4	85			
d) Fabriks-Fattighuset	16,500						95,140	35	9		6,957	36	4				306			
e) Soopiska Fattighuset							9,921	38	5		112			163	33		4			
f) Katholska församlingens fattigvård	23,000						2,666	32			905						38			
g) Timmermans-Ordens Hospital							67	4	1		432	22	4				13			
Tillsammans	110,985	1	9	13,333	16		549,670	29	4		45,578	42	7	27,443	2	3	9,427	23	9	607

5) Den så kallade Kniggeska pensionsfonden är ställd under Direktionens förvaltning; och utdelas den årliga räntan å samma fond till 10 utom Drottninghuset boende obemedlade fruntimmer.

III. Pensionsinrättningar och andra fromma Stiftelser, till hvilka delägarerätt icke är beredd genom erlagda afgifter:

	Fastighetsvärde år 1850				Kapitalbehållning vid 1850 års slut.		Inkomster år 1850.		Utgifter år 1850.						Underhålltagares antal år 1850.
	i Stockholm.		utom Stockholm.						Pensioner och underhåll in natura.			Af andra slag.			
a) Kongl. Statskontoret 6)	—	—	—	—	—	—	—	—	228,155	32	2	—	—	—	609
b) Wadstena Krigsmanshus-inrättning 7)	—	—	—	—	—	—	—	—	1,414	—	—	—	—	—	110
c) Under förvaltning af Fullmäktige i Rikets Ständers Bank ställda fonder 8)	—	—	—	—	—	—	—	—	3,647	24	—	—	—	—	734
d) Fonder, som förut varit under Kongl. Öfre Borgrättens vård, men numera förvaltas af en Direktion med Riksmarskalken till Ordförande 9)	—	—	—	—	34,297	20 11	1,640	6 8	694	8	—	236	4 4	—	40
e) Konungens Hospital 10)	—	—	—	—	157,732	41 3	7,492	28	6,298	—	—	350	—	—	321
f) Konungens Militär-Hospitalsfond	—	—	—	—	177,496	22 5	—	—	3,847	24	—	—	—	—	69
g) Jonas och Paul Filéns Pensionsfond	—	—	—	—	92,282	3 4	5,217	14 10	4,992	32	—	8	32	—	39
h) Pensionsfonder, ställda under förvaltning af allmänna Enke- och Pupillkassans Direktion	—	—	—	—	51,835	10 9	2,512	32	386	32	—	91	32	—	8
i) Goduska Pensionsfonden	—	—	—	—	6,111	5 4	313	16	278	42	—	—	—	—	12
k) Särskilda under Stadens Justitiekollegium och Förmyndarekamrarnes ställda Donationsfonder	—	—	—	—	33,567	5 4	2,114	8 10	1,699	34 8	—	156	13 9	—	25
l) Ahlföfska Pensionsfonden	—	—	—	—	3,333	16	133	16	133	16	—	—	—	—	12
m) Kofferdi-Skepparen Ahlströms Pensionsinrättning	10,000	—	—	—	675	44 11	1,380	32	511	5 4	—	1,128	47 4	—	12
n) Brandvaktskassan 11)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	712	—	—	17
o) Fem särskilda under Bemedlingskommissionen ställda understöds- och pensionsfonder	—	—	—	—	245,393	17 11	10,467	47 4	9,664	18 8	—	—	—	—	65
p) Pensionsfonder, förvaltade af Direktionen öfver Borgerskapets Enkehus	—	—	—	—	66,495	1 7	4,065	18 8	3,953	22 8	—	—	—	—	57
q) Sadelmakare-Aldermannen Jacob Fagerbergs Pensionsinrättning 12)	80,000	—	—	—	77,831	2	6,171	32	3,588	32	—	1,979	22	—	108
Transp.	90,000	—	—	—	947,014	47 9	41,509	12 4	269,265	35 6	—	4,663	7 5	2,238	

6) Från Kongl. Statskontoret hafva utom ofvannämnda pensioner, hvilka dels å indragningsstaten och dels af allmänna statsmedel utgifvits till personer boende inom och utom Stockholm, år 1850 blifvit anordnade till välgörenhetsinrättningar inom Stockholm 27,189 R:dr, till sjukvårdsinrättningar derstädes 9,333 R:dr 16 sk. och till undervisningsanstalter 102,332 R:dr 30 sk.

7) Af gratialister och andra militärpersoner, som år 1850 åtnjutit underhåll från Wadstena Krigsmanshus-inrättning, hafva 97 personer erhållit årliga pensioner, samt 13 tillfälliga understöd. Pensionernas belopp hafva utgjort 1,015 R:dr 16 sk. och de tillfälliga understöden 398 R:dr 32 sk. Dessutom har till det så kallade provisionella Militär-försörjningshuset utgått för detta likasom för föregående år en summa af 666 R:dr 32 sk. Banko.

8) Utaf Rikets Ständer till julgåfvor åt fattiga anvisade 2,000 R:dr B:ko hafva smärre belopp utgått till 720 personer; från Bankofullmäktiges dispositionsräkning hafva till 12 personer blifvit utdelade 1,627 R:dr 24 sk. och af influtne bötesmedel hafva 2:ne personer erhållit 20 R:dr.

9) Bland utgifterna "af andra slag" finnas jemväl inbegripne stipendier af 233 R:dr 16 sk.

10) Antalet af de i Stockholm boende pensionärer är icke särskildt uppgifvet.

11) Dessa pensioner utgå till befäl och manskap af det upplösta Brandvaktskompaniet.

12) Ut det under titeln utgifter "af andra slag" upptagna belopp innefattas 540 R:dr donationsräntor.

	Fastighetsvärde år 1850				Kapitalbehållning vid 1850 års slut.	Inkomster år 1850.	Utgifter år 1850.					Underhållssegares antal år 1850.
	i Stockholm.		utom Stockholm.				Pensioner och underhåll in natura.	Af andra slag.				
Transp.	90,000				947,014 47 9	41,509 12 4	269,265 35 6	4,663 7 5				2,238
r) Af Grosshandlare-Societeten förvaldade kassor					85,666 32	5,775	5,775					83
s) Kryddkranhandels-Societetens Pensionsfonder	12,000				66,078 3	4,260 2	3,379 40	847 37 6				63
t) Vinskänks-Societetens Pensions- och Begravningskassa					7,424 16 4	536 16	550					10
u) Kofferdi-Skeppare-Societetens Fattiggassor					14,916 32	1,126 35	1,126 35					38
v) Stockholms Sjömanshus-inrättning 13)	8,500				136,750 33 5½	14,897 11	5,207 28	5,326 5 2				414
x) Strandbergiska Läkare-inrättningen					85,917 45 1	4,041 11	2,842 8 7	798 43				237
y) Nödhjelpskassan					248,395 43 3	11,917 40	11,653 3 3	60				300
z) Sällskapet De Nödlidandes vänner					72,061 1 10	3,971 31 4	3,484 40	161 25 8				232
å) Sällskapet för uppmuntran till öm och sedlig modersvård					44,034 11 2	3,309 25	2,904 16	135 45 4				248
ä) Kniperska Pensionsinrättningen för fattiga ogifta fruntimmer					60,048 24 8	2,946 14 8	2,858					79
ö) Under Riddarhus-direktionens vård stående Pensions- och Understödsinrättningar 14)					325,426 42 8	18,446 2	2,047 29 4					36
aa) Groenska Fattigförsörjnings-inrättningen 15)					93,750	4,745 3 1	4,558 16	75				46
bb) De under Stockholms Stads Konsistorii insecende ställda pensionsfonder					12,566 46 2	639 28 10	605	30				13
cc) Donationsmedel, ställda under St. Clare församlings Kyrkoråd					25,511 42 8	1,275 28 6	1,275 28 6					60
dd) Testamentsmedel, förvaltade af Jakobs församlings Kyrkoråd					17,938 42 8	961 20	961 20					37
ee) Pensionsfonder, ställda under Catharina församlings Kyrkoråds förvaltning					9,878 3 10	503 20 10	394 39 4	108 29 6				13
ff) Fonder, som förvaltas af Jakobs och Johannis församlingars Fattighus-direktion					72,136 46 8	3,698 7 2	3,070 30 5	673 11 3				215
gg) Under Maria Magdalena församlingss Fattigvårdsstyrelse ställda donationsmedel					12,332 10 8	617 26 8	474 16	67 5 4				26
hh) Riddarholms församlingss enskilda Pensionskassa					1,678 2 8	79 27 6	70					5
ii) Pauliska Donationsfonden	45,000				56,600	5,800	4,308 16	718				160
kk) Sällskapet De Fattiges vänner					11,681 45 11	2,740 30 10	1,738 27	663 30 4				1,156
ll) Under Hedvig Eleonora församlingss Kyrkoråds förvaltning ställda Widingska Pensionsfonden 16)					3,700	185	100	85				5
Tillsammans	155,500				2,411,510 46 5½	133,982 45 10	328,651 44 11	14,414 0				5,264

13) Under år 1850 försäldes Sjömanshusets sjukhus för 5,000 R:dr B:ko; men deremot äro 10 sängar för sjuke sjömän å Serafimer-Lazaretten upplåtna, emot en afgift af 1,200 R:dr B:ko pr år.

14) Berghmanska testamentsfonden, som af Riddarhus-direktionen förvaltas, äger fastighet å landet, som afkastar i årligt arrende 171 tunnor våg, jemte en fräseänta uppgående till omkring 70 R:dr årligen.

15) De pensionärer, som af denna inrättning njuta understöd, äro boende dels inom, dels utom Stockholm.

16) Enligt testators föreskrift användas 85 R:dr årligen till de flitigaste barnen i församlingens skolor och det öfriga af räntan å det donerade kapitalet användes till pensioner åt fattiga sjukliga prestenkor och prestdottrar.

IV. Öfriga Pensionsinrättningar i Hufvudstaden, till hvilka i allmänhet delägarerätt beredes genom årliga afgifter:

	Fastighetsvärde år 1850				Kapitalbehållning vid 1850 års slut.	Inkomster år 1850.	Utgifter år 1850.						Underhållstagaras antal år 1850.				
	i Stockholm.		ntom Stockholm.				Pensioner och underhåll in natura.			Af andra slag.							
a) Allmänna Enke- och Pupillkassan	25,000				1,129,772	6	3	72,807	27	7	10,735	32		6,695	4	2	58
b) Arméens Pensionskassa	30,000				2,451,029	18	2	290,109	32	8	276,062	24		18,432	23	1	951
Arméens Enke- och Pupillkassa 17)					383,921	12	11	35,459	43	6	27,236			591	5	9	292
c) Civil-Statens Pensionskassa:																	
1:o Tjenstemanna-fonden					1,506,994	40	11	141,572	19	4	32,329	27	2	50,946	30	10	112
2:o Allmänna Enke- och Pupillfonden					5,615	8	8	26,134	34	8	25,615						739
3:o Enskilda Enke- och Pupillfonden					188,200	15	4	25,297	2	1	66,524	34	8	102	24		691
4:o Andra Fonder under Direktionens förvaltning					12,210	20	1	1,106	30	7	270	6					6
d) Pensioner af Postmedel											beloppet ej uppgifvet.						6
e) Kongl. Konvojkommissariatet											1,050						5
f) Tullstatens enskilda Pensionsinrättning 18)					127,917	43		21,569	44	8	24,445	30		9	1	5	715
g) Bankostatens Enke- och Pupillkassa					238,382	39	2	30,356	21	6	27,306	20	4	1,934	19	3	112
h) Enke- och Pupillkassan i Rikets Ständers Riksgäldskontor					55,982	29	2	4,424	2	9	5,162	36	10	9	10	1	94
i) Enke- och Pupillkassan vid Stockholms stads verk					158,230	42		13,653	24	9	10,624	42	8	242	25		70
k) Jernkontorets Tjenstemäns Pensionskassa för deras enkor och barn 19)					22,712	21	4	1,251	14	3	38	42	8				1
l) Kongl. Theaterns Pensionsinrättning					154,621	2	4	11,622	5	4	9,054	8		1,031	27		24
m) Pensionsinrättningen för Svenska Läkare, deras enkor och barn 20)					56,251	3	7	13,826	1	10				290	31	8	
Tillsammans	55,000				6,491,842	14	11	689,191	17	6	516,455	16	4	80,285	10	3	3,876

17) Dessutom utdelades i gratifikation och pensioner till 84 personer ett af Eder Kongl. Maj:t för sådant ändamål beviljad anslag af 5,000 R:dr. Det å Riksstatens 7:de hufvudtitel uppförda, under Direktionens för Arméens pensionskassa förvaltning ställda anslag utgår tills vidare med 25,000 R:dr årligen till 790 pensionstagare. Uppgift på antalet af de kassans pensionärer, som äro boende i Hufvudstaden, har icke kunnat erhållas.

18) Af de uppgifne underhållstagarne hafva 241 åtnjutit understöd i Stockholm och 474 i landsorten.

19) I följd af gällande föreskrifter utbetalades dessutom från Jernkontorets egna fonder år 1850: 5,066 R:dr 32 sk. till fem personer.

20) Denna Pensionsinrättning trädde i verksamhet den 15 Augusti 1845. efter att den 31 Oktober 1844 hafva erhållit af Eder Kongl. Maj:t i nåder fastställt reglemente. Inrättningen är bildad genom årliga bidrag af delägarne, hvilka äro fördelade i 3:ne klasser, i förhållande till de utgjorda bidragen.

Berättelse öfver Stockholms Stad för åren 1848—1850.

C) Sjukvårdsanstalter.

Utom en första och en andra Stadsläkare, som af Stockholms Stad aflönas, finnes inom hvarje territorial-församling en af fattigmedlen aflönad läkare, hvilken det äligger att utan betalning biträda församlingens fattiga, som vid sjukdomstillfällen honom påkalla, hvarvid dessa tillika erhålla medikamenter på fattigvårdens bekostnad.

I hufvudstaden finnas för öfrigt följande allmänna Inrättningar för sjukvården:

a) *De vid Territorial-församlingarne inrättade sjukrum:* Sjukvården ombesörjes af fattigläkarne i församlingarne och omkostnaderna bestridas af fattigvårds-inrättningarnes medel.

b) *Stockholms Stads och Läns Kurhus:* Detta har icke till sin omfattning undergått någon förändring sedan sista berättelsen afgafs. De i samma berättelse omnämnda 2:ne besigtningssläkares verksamhet har fortfarit och visat samma fördelaktiga resultat, som förut är nämnt. Kurhusets inkomster för 1850 voro 20,283 R:dr 16 sk.; utgifterna 20,481 R:dr 11 sk. 10 r:st. Kurhus-afgiften har från och med år 1850 utgått med 16 sk. för hvarje inom Hufvudstaden mantalsskrifven person. Vid 1850 års slut ägde Kurhuset en kapitalbehållning af 2,000 R:dr; och blefvo under samma års lopp derstädes vårdade 812 personer.

c) *Danviks Hospital och Dårhus* samt den dermed förenade stiftelse för Civile Embets- och Tjenstemäns enkör och döttrar, kallad *Enkehuset:* Vid 1850 års slut ägde Hospitalet uti jordegendom $99\frac{2}{3}$ mantal, uppskattade till 536,238 R:dr, af hvilka dock större delen är under skattemanna- och ständig besigtningrätt mot låg ränta upplåten. De af inrättningen använda byggnader samt derinvid belägna qvarnar äro brandförsäkrade till 84,831 R:dr 16 sk. Kapitalfonden utgjorde år 1850: 40,833 R:dr 16 sk. Inkomsterna uppgingo till 37,976 R:dr 12 sk. 4 r:st. och utgifterna för underhåll till 25,638 R:dr 20 sk. 2 r:st. samt af andra slag till 17,032 R:dr 20 sk. 2 r:st. Antalet af underhållstagare var 348.

d) *Kongl. Serafimer-Lazarettet:* Dess kapitalbehållning vid 1850 års slut utgjorde 292,756 R:dr 2 sk. 7 r:st., deruti icke inberäknadt värdet af fastigheten 140,000 R:dr, eller inventarier, försäkrade till 30,000 R:dr. Inkomsterna nämnde år utgjorde 45,298 R:dr 29 sk. 2 r:st., utgifterna för sjukvård och underhåll 42,916 R:dr 9 sk. 8 r:st.; samt af andra slag 5,365 R:dr 37 sk. 2 r:st. På Lazarettet vårdades nämnde år 2,717 personer med ett antal af 90,505 underhållsdagar.

e) *Provisoriska Sjukhuset i Catharina f. d. Bränneri*, hvarom förut i denna berättelse är omnämndt, består af tvänne afdelningar, den ena för *bensår* och den andra för *invärtes* sjukdomar, eller så kallade *medicinska* afdelningen, hvarunder äfven hörer afdelningen för *koppmittade*. Detta sjukhus har under ifrågasvarande år varit särdeles anlitadt, och antalet af de under år 1850 vårdade patienter har utgjort:

	Å Bensårs-afdelningen.		Å Medicinska afdelningen.	
	Män.	Qvinnor.	Män.	Qvinnor.
Qvarliggande vid årets början	35	15	97	33
Intagne under året	117	34	914	366
Utskrifne under året	109	37	772	302
Döde under året	6	1	105	48
Qvarliggande vid årets slut	37	11	134	49

För fattiga bensårspatienters behandling har dessutom fortfarande daglig vård kostnadsfritt lemnats vid 2:ne för sådant ändamål genom Stadsnämndens försorg underhållna *förbindningsställen*, belägna, det ena på Norr- och det andra på Södermalm.

Kostnaden för provisoriska sjukhuset och nämnde förbindningsställen har utgått af allmänna fattigvårdsmedlen och är upptagen bland Stadsnämndens ofvanomförmälda uppgifter.

f) *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: Värdet å sjukhusets fasta egendom är uppgifvet till 149,916 R:dr 32 sk. Dess inkomster, bestående af statsanslag, hafva utgjort 35,732 R:dr 27 sk. 4 r:st. och utgifter 38,628 R:dr 31 sk. 3 r:st. De sjukas antal var år 1850 i medeltal 180.

D) Arbetsinrättningar.

a) *Norra frivilliga Arbetshuset*: Denna inrättning, som förvaltas af en särskild Direktion, med Kyrkoherden i Jakobs och Johannis församlingar såsom ordförande, hade år 1850 en fastighet upptagen i värde till 12,000 R:dr. Kapitalbehållningen utgjorde 20,291 R:dr 16 sk. Inkomsterna 1,463 R:dr 16 sk.; utgifterna till arbetslöner 1,941 R:dr och till förvaltningskostnad 995 R:dr 16 sk. Arbetarnas antal uppgafs till 350.

b) *Allmänna frivilliga Arbetshuset*: Denna inrättning omfattar 3 särskilda afdelningar. 1:o Det s. k. *Levererings-magasinet* eller den afdelning, hvilken har till föremål att åt fattiga arbetsföre personer, som bo *utom* inrättningen, derifrån meddela sysselsättning genom utlemnande af materialier till förarbetning i egna bostäder; 2:o *Mans-afdelningen* och 3:o *Qvins-afdelningen*. Dessa 2:ne sistnämnda afdelningar lemna utrymme för omkring 300 hjon. Under år 1850 utgjorde medeltalet å mans-afdelningen 188 och å qvins-afdelningen 79 hjon. Bland det stora antal olika sysselsättningar, som af inrättningens Direktion blifvit för den arbetande personalen anordnade, förekommer spånad, sågning, huggning och hemforsling af ved, gaturenhållning och handräckningsarbeten utom hus, såsom de hufvudsakligaste och i större skala bedrifna. Hvad beträffar den i sista berättelsen omförmälda vedrörelsen har densamma för fattigvården medfört äfven den fördel, att ett betydligt antal af Hufvudstadens mindre bemedlade invånare kunnat, emot billig, af Direktionen bestämd betalning, från Arbetshuset erhålla huggen och sågad ved hemförd till sina bostäder i smärre kvantiteter ända till $\frac{1}{2}$:dels famn.

Under år 1850 uppgick Arbetshusets förlust å det så kallade Levereringsmagasinet, anlitadt i medeltal af 407 personer i månaden, till ett sammanräknadt belopp af 1,552 R:dr 30 sk. 9 r:st., på hvarje manligt hjon till 12 R:dr 4 sk. 6 r:st., och på hvarje kvinna till 42 R:dr 33 sk. 8 r:st. för året. Samma år uppgingo utgifterna på hela inrättningen till 25,100 R:dr 43 sk. 4 r:st. och inkomsterna till 17,910 R:dr 8 sk. 5 r:st., hvadan förlusten, som genom tillskott af allmänna fattigvårdens medel betäcktes, utgjorde 7,199 R:dr 34 sk. 11 r:st.

Nedannämnde Inrättningar, hvilka ej kunna hänföras under ofvannämnde klasser, må äfven här omnämnas, nemligen:

a) *Stockholms Stads Sparbank*: Denna inrättnings kapital uppgick vid 1850 års slut till 1,901,309 R:dr 33 sk. 3 r:st., hvaraf delägarnes behållning var 1,804,579 R:dr 34 sk., och Sparbankens, dels genom gåfvor, dels genom räntevinst och tillfallna medel uppkomna enskilda fond uppgick till 96,729 R:dr 47 sk. 3 r:st. Antalet af delägare, som hade medel hos Sparbanken deponerade, var vid 1847 års slut 13,045 och vid slutet af år 1850: 16,212 personer.

b) *Sällskapet för troget och dygdigt tjenstefolks belönande*: Dess kapital vid 1850 års slut uppgick till 15,673 R:dr 23 sk. 11 r:st. Inkomsterna, bestående af räntor, inträdes- och årsafgifter af ledamöterna samt gåfvor, utgjorde sam-

ma år 1,927 R:dr 16 sk., deraf 1,270 R:dr utdelades i belöningar och understöd åt 116 tjenstehjon och 116 R:dr åtgingo till förvaltningskostnader.

c) *Stockholms Assistans- eller Pantlåne-inrättning*: Denna inrättning, bestämmd för de fattigare klassernas betjenande med lån mot pant, hvilken ifrån år 1832 varit åt enskild man på entreprenad öfverlåten, blef efter hans förslag år 1848 ombildad till ett Stadens, under Drättselkommissionen lydande Embetsverk, som den 1 April sistnämnde år i denna form började sin verksamhet och dervid öfvertog den då befintliga pantmassan, utgörande i antal 52,090 panter och derpå utlånadt kapital 219,942 R:dr Banko.

År 1850 utgåfvos 106,992 lån med inalles 545,834 R:dr, inbetalades genom lösning och auktion 93,182 med 473,347 R:dr 16 sk. Inkomsterna utgjorde uti influtna räntor och provision 29,913 R:dr 18 sk., straffafgift 1,129 R:dr och auktionsafgifter 2,682 R:dr 22 sk., tillsammans 33,725 R:dr 1 sk.; och utgifterna bestodo af utbetald ränta å rörelsekapitalet 15,336 R:dr 22 sk., aflöningskostnad 13,187 R:dr 8 sk., och diverse omkostnader 2,338 R:dr 34 sk., tillsammans 31,362 R:dr 16 sk. Vid årets slut var den då befintliga pantmassan 64,927 i antal panter med 336,547 R:dr 16 sk. i utestående kapital.

Då de låneafgifter, som af låntagare betalas och som utgöra inrättningens inkomst, år 1848 blifvit för alla efter den 31 Mars utgående lån nedsetta till nära en tredjedel under hvad förut varit stadgadt, har den lindring, som derigenom beredes låntagarne, haft till följd dels att inrättningen sedermera vida mer än tillförene blifvit af allmänheten om lånebiträde anlitad, samt lånerörelsen jemte förvaltningskostnaderna således mycket ökats, dels ock att inrättningens inkomst betydligt minskats i jemförelse med den stegrade utlåningen.

Såsom lånefond anslog Drättselkommissionen år 1848 en summa af 200,000 R:dr, hvarå inrättningen betalar fyra procent årlig ränta; och då denna summa redan från början var otillräcklig, helst det utestående utlåningskapitalet redan den 1 April 1848 utgjorde 219,942 R:dr, åtog sig Föreståndaren att anskaffa det derutöfver för lånerörelsen erforderliga belopp, mot tillgodonjutande af sex procents årlig ränta, och under förutsättning att detta tillskott ej skulle erfordras till högre summa än högst 100,000 R:dr, men när erfarenheten sedermera år 1850 visade att äfven detta var för lånerörelsen otillräckligt, har Drättselkommissionen till lånefondens förstärkning ytterligare anslagit 50,000 R:dr att derefter, i mån af behof, i lånerörelsen disponeras, emot det inrättningen erlägger sex procent årlig ränta å hvad af denna anslagssumma användes.

Stadens Inkomster och Utgifter samt kostnad för Stadens Styrelse.

En från Stadens Drätselkommission meddelad uppgift på Stadskassans inkomster och utgifter ifrågavarande tre år upptager följande:

	1848.			1849.			1850.			Medeltal.		
<i>Inkomster:</i>												
1:o. Af handel och sjöfart, efter afdrag af upp- bördskostnader, der sådana ägt rum:												
Afgift af fartyg	14,961	1	—	15,579	19	6	16,248	7	2	15,596	18	7
Drätselkommissionens andel af allmänna tolagen . .	84,858	14	11	98,774	40	7	94,495	15	1	92,709	23	6
Stockholms Stads allmänna tolag är den be- tydligaste inkomst, som ingår till Stadskassan. Den utgöres fortlfarande med 2½ procent af tullvärdet för inkommande och 1½ procent för utgående varor, med undantag af dels några artiklar, för hvilka särskild tolag efter gifna föreskrifter erlägges, dels andra, som äro från tolag frie; och denna afgift, som, efter afdrag af aflönings- och uppborrdskost- nad, fördelas till Stadskassan med $\frac{80}{150}$ delar, Hamn- och Brobyggnadsfonden med $\frac{30}{150}$ delar, Inkvarterings- kommissionen med $\frac{33}{150}$ delar och Stockholms all- männa Barnhus med $\frac{7}{150}$ delar, har odelad utgjort, utan afdrag af kostnader:												
År 1848 R:dr	162,568: 3.—											
» 1849 »	189,151: — —											
» 1850 »	181,764: 13.—											
Summa R:dr	533,483: 16.—											
Medeltal R:dr	177,827: 37. 4.											
Afgift af varor, som vägas	81,461	—	3	77,986	5	—	73,108	18	6	77,518	23	11
» » » slämplas	12,705	29	1	13,627	35	11	11,497	38	6	12,610	18	6
» » » mätas eller räknas	35,172	5	6	34,043	3	6	35,740	42	—	34,985	17	—
Häribland är inbegripen den afgift, som, enligt Kongl. Brevet den 23 Februari 1838, för alla till Stockholm sjövägen, in- eller utrikes ifrån ankom- mande mätbara våta varor i fat, såsom bro- och kaj-afgift till Stadskassan influtit och hvilken utgjort:												
År 1848 R:dr	26,518: 19.—											
» 1849 »	24,538: 33.—											
» 1850 »	25,699: 40.—											
eller i medeltal »	25,585: 30. 8.											
Afgift af varor, som packas eller af lakegods . . .	3,176	21	3	4,152	9	7	3,751	24	2	3,693	18	4
Afgift för ballast, landningsstockar och bockar . .	1,999	—	9	2,211	1	—	2,740	7	—	2,316	34	11
Sluss-afgift	6,278	9	9	6,700	4	2	7,079	32	7	6,685	47	6

	1848.			1849.			1850.			Medeltal.		
R:dr; egendomen N:ris 1 och 2 kvarteret Styrpinn, 10,500 R:dr; värdet af en påbörjad kaserobyggnad för renhållningshjon i Stadsgården, 3,500 R:dr; tillökt värde af en kontorsbyggnad i Jernvågen, 33 R:dr 28 sk.; och dito af egendomen N:o 4 kvarteret Häckelfjäll, 113 R:dr 16 sk. 6 r:st.	16,323	17	11	13,732	13	10	16,146	11	2	15,400	30	4
Summa	365,336	33	1	360,313	43	2	356,440	35	10	360,697	5	4
<i>Utgifter:</i>												
<i>1:o. Till Stadens allmänna Inrättningar:</i>												
Bidrag till Stadens Kur- och Sjukhus	5,000	—	—	5,000	—	—	5,000	—	—	5,000	—	—
» » H. K. H. Prins Carls Barnauppfostringsinrättning	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—
» » amortering af Hamn- och Brobyggnadsfondens skuld	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—
» » Stadens Polis: hyra och bidrag till aflöning samt anslag till Polisbetjeningens löneförbättring	13,660	43	—	19,475	—	—	10,000	—	—	14,378	30	4
Anmärkes: att utom efter stat till hyra 1,200 R:dr och sublevation till aflöning 1,525 R:dr hafva, enligt Kongl. Brevet den 26 Februari 1839, af bro- och kaj-afgift af målbara våta varor i fat åren 1848 och 1849 till Polisbetjeningens löneförbättring utgått per år 3,150 R:dr, samt år 1848, enligt Kongl. Brevet den 8 December 1846, ett extra anslag af 7,000 R:dr, och år 1849, enligt Kongl. Brevet den 23 Februari s. å., ett extra anslag af 13,600 R:dr. Dessutom har Polisverket år 1848 uppburit hela beloppet af Finska tolagsmedlen samt fyllnaden till 6,600 R:dr af Stadskassan, samt under åren 1848 och 1849 ytterligare 3,000 R:dr af arrendeafgift af krogar och traktörsställen. Från och med år 1850 utgår enligt stat till Polisverket från Stadskassan årligen 10,000 R:dr och enligt Kongl. Brevet den 6 Juli 1849 af afgift för rättigheten att i Hufvudstaden i minut försälja bränvin 50,000 R:dr årligen.												
Bidrag till Stadens Läroverk	10,000	—	—	10,000	—	—	10,000	—	—	10,000	—	—
» » Krono-uppbördsverket	13,496	13	8	13,737	16	—	16,005	38	8	14,413	6	9
» » Stadens brandväsande	3,038	6	6	3,220	31	10	3,937	41	—	3,398	42	5

	1848.	1849.	1850.	Medeltal.
<i>2:o. Till fromma Stiftelser ·</i>				
Frimurare-Barndhuset	60	60	60	60
Magistratens Enke- och Pupillkassa, särskildt anslag jemte ränta på embets- och tjänstemäns i Stadens kassa inestående begrafningshjelp, samt till Magistratens enskilda disposition	3,655 33 10	3,766 12 7	3,813 36 7	3,745 11 8
<i>3:o. Till Klereciets aflöning:</i>				
En Fångpredikant	400	400	400	400
<i>4:o. Stadens öfriga utgifter:</i>				
Aflöning för Magistraten, dess tjänstemän och betjente, samt de under Drätselkommissionen lydande tjänstemän och betjente	87,692 28	87,913 20	98,091 36	91,232 28
Publike byggnader, hvarmed förstås nybyggnader och muddringsarbeten, samt underhåll af Stadens hus, hamnar, broar och bryggor, tillika med särskilda på Stadens omvårdnad beroende lägenheter .	58,875 15	60,495 38 4	112,681 46 1	77,351 1 2
De hufvudsakligaste byggnadsföretag, som af ofvanstående belopp blifvit bekostade, äro följande: hamn- och lastageplatsers, roddare- och tvättbryggors, passagebroars och afloppstrummors nybyggnad, underhåll och förbättring, 48,136 R:dr 31 sk. 2 r:st.; fortsatt hamnanläggning vid Kungsholmen emellan Eldqvarnen och Carolinska Institutet, 395 R:dr 17 sk. 6 r:st.; muddring vid Stadens hamnar och stränder, 1,369 R:dr 20 sk. 7 r:st.; duc d'alber och moringar i hamnarne, 1,493 R:dr 14 sk. 8 r:st.; nybyggnader och reparationer å allmänna reservoarer, 8,739 R:dr 24 sk. 4 r:st.; underhåll i Jernvägarne af broar, bodar, plank och ställningar för jernets resning och ett nytt vågkontor derstädes, 13,458 R:dr 5 sk. 9 r:st.; nya badsumpar vid Kungsholms och Ragvalds broar, 3,871 R:dr 32 sk.; fortsatt sänkning vid backen till hamnen å Riddarholmen, 495 R:dr 13 sk.; allmänna pumpars och brunnars aptering och underhåll, 6,898 R:dr 47 sk.; lyktors underhåll å allmänna platser, 2,186 R:dr 18 sk. 6 r:st.; slagthus vid Hof-Jaktvarfvet å Kungsholmen, 8,413 R:dr 30 sk. 11 r:st.; kaserabyggnad vid Trasket för renhållningsbjonen, 5,154 R:dr 8 sk.; samt till nya fängelsebyggnaden utöfver statsanstlaget, 54,382 R:dr 17 sk. 1 r:st., deribland dock inberäknad kostnader för flygelbyggnader till Stadens hus N:ris 4 och 6 vid Myntgatan.				

	1848.			1849.			1850.			Medeltal.		
Gatulägningsarbeten	8,500			8,500			8,500			8,500		
Extra utgifter: såsom gatulyshållning, ved, ljus, papper, m. fl. skrifmaterialier så väl till Magistralen, som för uppböden af intraden, inventariepersedlar, politiliks begrafning samt arfvoden m. m.	49,113	10	1	48,239	40	8	52,679	40	3	50,010	46	4
Fångförtäring samt andra kostnader i och för fångvården	12,255	16	4	10,310	32	1	11,191	18	11	11,252	22	5
Allmänna renhållningen, hvarmed förstås renhållning af så väl gator och allmänna platser, som astråden	15,280	33	4	15,630	9	1	25,191	1	11	18,700	30	9
Räntor å stadskassans skuld	13,352	23	10	10,300	11	11	12,088	9	4	11,913	31	1
Ersättning till ännu varande intressenter af det indragna lännefsket	400			200			200			266	32	
Brandförsäkringsafgifter för Stadens fasta egendomar, afskrifna medel m. m.	26,729	11	2	175	8		303	45	4	9,069	21	6
Anmärkes: Bland dessa utgifter för år 1848 förekommer en förlust å uppköpt spanmål af 25,010 R:dr 40 sk. 10 r:st.												
Värdet af försålde fastigheter till de belopp, hvar till de bland Stadens tillgångar varit bokförde . .	12,000			266	32					4,088	42	8
Pensions- och Indragnings-staten för Embets- och Tjenstemän vid Stockholms Stads verk	3,000			3,000			23,593	9	9	9,864	19	3
Inköpte fastigheter, nemligen: år 1848, en del af tomten N:o 3 kvarteret Trehörningen vid Träsket, 50 R:dr; återstående köpeskillning för egendomen N:o 2 kvarteret Mars, 800 R:dr; för byggnader å tomten N:ris 1, 2, 3 och 12 kvarteret Hästhufvudet till nedrifning, 333 R:dr 16 sk.; för delar af tomterna N:o 9 kvarteret Såpsjudaren, 121 R:dr 36 sk. 2 r:st., och N:o 2 kvarteret Vintervägen, 46 R:dr 8 sk. 6 r:st., samt fastigheterna N:ris 1 och 2 kvarteret Vintervägen, 900 R:dr; år 1849 för tullbusbyggnader vid Sabbatsberg, 1,400 R:dr; för fräselägenheten Fjäderholmarna, 6,275 R:dr 34 sk. 10 r:st., och ersättning för ett hvalf öfver Kåkgränden vid Österlånggatan, 1,000 R:dr; och år 1850, egendomen N:ris 1 och 2 kvarteret Styrpinn, 10,500 R:dr, samt egendomen N:o 2 kvarteret Jungfrun, 2,000 R:dr	2,251	12	10	8,675	34	10	12,500			7,808	47	11
Summa B:ko R:dr	356,427	39		7,327,033	31	4	423,905	19	10	369,122	14	3

Jemförelse emellan stadskassans inkomster och utgifter visar:

för år 1848 öfverskott	8,908: 41. 6.
» » 1849 öfverskott	33,280: 11. 10.
» » 1850 brist	67,464: 32. —

eller då medeltal räknas för dessa tre år, en årlig brist af 8,425 R:dr 8 sk. 11 rst.

Stadskassans skuld, efter afdrag af fordringar, hvilken vid 1847 års utgång utgjorde 209,187 R:dr 1 sk. 7 rst., har under dessa tre år blifvit ökad, hufvudsakligen genom nybyggnader, hvilka ännu icke äro fullbordade, och således ej kunnat i räkenskaperna till motsvarande värde uppföras, med 63,339 R:dr 7 rst., så att den vid 1850 års slut utgjorde 272,526 R:dr 2 sk. 2 rst., härbland inberäknade å ena sidan alla Stadens skulder, således ej blott de reverserade och med ränta löpande, utan äfven sådana utgiftsmedel, som Drättselverket vid nämnde års slut var skyldigt, men icke då betalt, och följaktligen såsom skuld balancerat, t. ex. Hamn- och Brobyggnadsfondens, Inqvarteringskommissionens och allmänna Barnhusets återstående tolagsandelar för året, samt å den andra stadskassans tillgångar ej allenast reverserade och med ränta löpande, utan äfven andra fordringar, t. ex. hos uppbördsmän, hvilkas slutliga uppbörd icke kunnat vara vid årets slut levererade, behållning å räkning i Rikets Ständers Bank m. m.; fastigheterna dock undantagne.

Då likväl denna jemförelse ej upplyser förhållandet med stadens räntebärande skuld, införes tillika för sådant ändamål följande beräkning:

Stadskassans skuld utgjorde vid 1848 års början, enligt obligationer, löpande med 4½ procent ränta och utan rätt till uppsägning å långifvarens sida	102,833	16	—			
Dito dito 4½ procent	4,000	—	—			
Dito dito 4 d:o	556,500	—	—	663,333	16	—
Uti Stadens kassa innestående extra jernvägsmedel, som äro derstädes deponerade, och genom Jernbärarelagets sparade arbetsförtjenst tillkomna, detsamma tillhöriga, hvarå betalas 4½ procent ränta	—	—	—	14,245	37	—
Till stadens Brandförsäkringskontor, premielån, hvarå ränta betalas å 4 procent . . .	—	—	—	14,515	—	—
Till nya Slussbyggnadsfonden	—	—	—	81,333	16	—
Summa B:ko R:dr	—	—	—	773,427	21	—

<i>Hvaremot fordringarna voro:</i>						
Återstående lån till entreprenören för atträdesrenhållningen å 5 procent	2,000	—	—			
Till Pantlåne-inrättningens bedrivande mot 4 procent ränta försträckt	100,000	—	—			
Af Hamn- och Brobyggnadsfonden mot 4 proc.	286,866	32	—	388,866	32	—
Således återstodo räntelöpande skulder R:dr	—	—	—	384,560	37	—
<i>Vid 1850 års slut var stadskassans så beskaffade skuld:</i>						
Enligt obligationer, löpande med 5 procent ränta och utan rätt till uppsägning å långifvarens sida 5,000:						
Dito 4½ proc.	102,833:	16.				
Dito 5 proc.	100,000:	—				
Dito 4½ proc.	452,566:	32.				
Dito 4 proc.	221,433:	16.				
Extra jernvägsmedel	881,833	16	—			
Premielån	14,375	36	6			
Pantlåne-inrättningens vinstmedelsfond å 6 pct.	14,190	—	—			
Återstående köpeskilling för egendomen N:ris 1 och 2, kvarteret Styrpinn vid Packar- torget med dels 6 och dels 5 proc. ränta	3,849	38	9			
	3,333	16	—	917,582	11	3
<i>Fordringar åter voro:</i>						
Återstod af till G. O. Bäckström för iurät- tandet af gästgifveri å Södermalm, mot 4½ proc. försträckt	9,960	40	—			
Till entreprenören för allmänna renhållni- gen för uppköp af inventarier, mot 5 proc. ränta försträckt	81,953	19	2			
Till Pantlåne-inrättningens bedrivande, mot 4 proc. ränta försträckt 200,000 R:dr och mot 6 proc. 28,647 R:dr 32 sk.	228,647	32	—			
Af Hamn- och Brobyggnadsfonden med 4½ proc. ränta	286,866	32	—	607,428	27	2
hvarefter återstodo räntebärande skulder R:dr	—	—	—	310,153	32	1

hvertill komma tjenstemännens innestående begrafningshjelpsmedel, som vid 1850 års slut utgjorde 42,485 R:dr 2 sk. och hvarå ränta numera erlägges à 5 proc., och vid anställd jemförelse befinnes alltså, att den räntelöpande skulden blifvit under dessa tre år minskad med 74,407 R:dr 4 sk. 11 rst.

Enligt 1850 års bokslut ägde stadens Drätselverk fastigheter till ett brandförsäkringsvärde af 480,000 R:dr samt dessutom åtskilliga icke brandförsäkrade lägenheter och tomter, uppskattade till 165,871 R:dr 46 sk. 6 rst., eller ett sammanräknadt värde af 645,871 R:dr 46 sk. 6 rst., hvaraf, efter afdrag af den uppgifna skuldsumman, 272,526 R:dr 2 sk. 2 rst., en behållning af 373,345 R:dr 44 sk. 4 rst. uppkommer till stadskassans fördel.

Genom realisering af Stadens fastighetstillgångar kan dock ej skulden först blifva betald och derefter ett öfverskott uppstå, Staden eller dess Drätselverk tillgodo, emedan af Stadens fastigheter och tomter omkring $\frac{4}{5}$ delar äro oombärliga för allmänna eller municipala behof, så att endast $\frac{1}{5}$ del är att anse såsom en kapitaltillgång, användbar till gäldande af stadskassans skulder. Om äfven den uppgifna proportionen icke kan såsom osviklig antagas, är likväl otvifvelaktigt, att ganska många och ofelbart de betydligaste af Stadens fasta egendomar äro med afseende på de Staden åliggande många och viktiga allmänna förbindelser inalienabla.

Af den å Finska tolagsmedlen innestående behållning vid 1848 års början, 535 R:dr 27 sk., och under samma år efter afdrag af uppbördskostnader influtne 6,571 R:dr 20 sk., eller tillhoppa 7,106 R:dr 47 sk., hafva utgått till Polisbetjeningens löneförbättring 6,571 R:dr 20 sk., hvaremot återstoden, 535 R:dr 27 sk., ännu är odisponerad.

Från och med 1849 hafva Finska tolagsmedlen, enligt Eder Kongl. Maj:ts nådiga Bref d. 8 December 1846 och 9 November 1847, ingått bland Stadens allmänna tolag.

Enligt Kongl. Brevet d. 6 Juli 1849 uppbär stadskassan, från och med år 1850, afgift för rättigheten att inom Hufvudstaden i minut försälja bränvin m. m., hvilken afgift för nämnde år, efter afdrag af uppbördskostnader, utgjort ett belopp af 64,563: 1. 10.

Af denna intrad hafva följande utgifter blifvit bestridda, nemligen:

Anslag till Polisverket, enligt Kongl. Brefven d. 9 Mars och 4 Maj 1850 50,000: — —

Till fasta posteringar af Stockholms garnison, enligt Kongl. Brefvet d. 12 Oktober 1850	469: 29. 6.
Till Stockholms Stadsnämnd, enligt Kongl. Bref- vet d. 17 Januari 1851, för utvidgning af all- männa arbetshuset	10,000: — — 60,469: 29. 6.
Öfverskott vid årets slut, hvarti dock äro inbe- räknade utestående restantier	4,093: 20. 4.

Stockholms Drätselkommission, under hvars förvaltning jemväl lyder den s. k. *Hamn- och Brobyggnadsfonden*, har angående densamma lemnat följande uppgifter:

	1848.			1849.			1850.			Medeltal.		
<i>Inkomster:</i>												
Fondens andel $\frac{3}{150}$:delar af Stadens allmänna tolag, efter afdrag af upp- bördskostnaden	31,761	41	11	37,040	26	6	35,435	35	9	34,746	2	9
Bidrag från stadskassan	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—
Hamn- och Brobyggnadsafgift för bor- gerlig rörelse, efter afdrag af upp- bördskostnaden	7,162	36	—	7,340	20	—	7,818	—	—	7,440	18	8
Hysesmedel	1,400	—	—	1,400	—	—	1,400	—	—	1,400	—	—
För sålde gamla byggnader och virke m. m.	—	—	—	1,472	20	—	—	—	—	490	38	8
Summa B:ko R:dr	56,991	13	11	63,920	2	6	61,320	19	9	60,743	44	1
<i>Utgifter:</i>												
Räntor å fondens skuld	12,800	32	—	12,800	32	—	14,235	—	—	13,278	37	4
Löner, arvoden och pensioner m. m.	2,899	12	—	3,178	21	4	2,598	16	—	2,892	—	5
För vård och underhåll af planteringar å Strömparterren	—	—	—	300	—	—	600	—	—	300	—	—
Hamn- och Brobyggnadsarbeten	38,063	26	5	13,644	18	7	3,844	34	11	18,517	26	8
Afskrifvet fastighetsvärde å Norra Slag- tarehuset, bokfördt till	73,334	31	5	—	—	—	—	—	—	24,444	42	6
Återstoden af anslaget till Slussbyggnads- fonden	—	—	—	37,758	27	11	—	—	—	12,586	9	3
Summa B:ko R:dr	127,098	5	10	67,682	3	10	21,278	2	11	72,019	20	2

De under titel Bro- och Hamnbyggnader uppförde utgifter hafva varit för fortsatt kajbyggnad vid Nybrohamnen och igenfyllning af Packartorgsviken samt för åtskilliga reparationer så väl å bron öfver Norrström som å en del kajer m. m.

Behållningen af de medel, som i följd af Kongl. Brevet den 9 December 1836 dels utgått från Handels- och Sjöfartsfonden, dels blifvit af Hamn- och Brobyggnadsfondens egna intrader afsatte för ombyggnaden af Söder-sluss, utgjorde vid 1850 års slut 23,424 R:dr 38 sk. 11 rst.

Hamn- och Brobyggnadsfondens skuld, som vid 1848 års början utgjorde 410,387 R:dr 14 sk. 9 rst., samt premielån å Öfverståthållarehuset, 3,400 R:dr, eller tillsammans 413,787 R:dr 14 sk. 9 rst., uppgick vid 1850 års slut till ett sammanlagdt belopp af 363,773 R:dr 19 sk. 3 rst.

När sistnämnde summa tillägges stadskassans ofvannämnde räntelöpande skuld, utgörande, efter afdrag af fordringar, 310,153 R:dr 32 sk. 1 rst., blifver hela skuldbeloppet 673,927 R:dr 3 sk. 4 rst.

Enligt sist afgifna berättelse var Stadens sammanräknade skuld vid 1847 års slut 798,348 R:dr 3 sk. 9 rst., och har således under nu ifrågavarande 3:ne år minskats med 124,421 R:dr 5 rst.

I afseende på Borgerskapets förvaltande verk, *Bemedlingskommissionen*, som har till hufvudsakligt föremål dels att besörja uppbörden af de utskylder till Staden, hvilka af Borgerskapet årligen blifvit erlagda, samt att desamma förvalta och använda i öfverensstämmelse med de föreskrifter, som af Borgerskapets Äldste meddelats, dels ock att handhafva de fonder, som, förvälgörande ändamål af Borgerskapet anslagna eller af enskilda personer deponeerade, äro ställda under Bemedlingskommissionens förvaltning, äfvensom att tillse och förvalta det Borgerskapet tillhöriga börshuset och det på Borgerskapets enskilda bekostnad uppförda Navigationsskolehuset, hafva Borgerskapets Äldste uppgifvit följande:

Hvad först beträffar kommissionens inkomster, har dels den förändring förekommit, som varit föranledd af Eder Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 30 Mars 1849 angående den nya klassifikationen af Stockholms Borgerskap samt förändrad grund och ordning för utgörande af utskylder till Staden för borgerlig rörelse, dels en särskild, under namn af *avgift till Stadens kassa*, till Bemedlingskommissionen såsom förvaltande Borgerskapets kassa eller medel, enligt Kongl. Brevet den 29 Maj 1848, anslagen afgäld influtit; ägande densamma rum för 1:o dem, som utan burskap, på stället bosatta, idka borgerligt eller dermed jemförligt yrke i Staden; 2:o härstädes handlande utländningar; och 3:o mångleriidkerskor af andra klassen.

Hvad åter angår Bemedlingskommissionens utgifter under den tiderymd, hvarom nu är fråga, så hafva dessa förminskats, dels med 130 R:dr Banko för året, derigenom att Stadens Drättselkommission, genom beslut den 22 Februari 1849, efter derom gjord framställning, öfvertagit förbindelsen att till Kongl. Maj:ts och kronan utgifva den grundränta, som, under namn af boskapspenningar och åkerskatt, af Staden skolat utgöras och af Borgerskapet varit alltsedan år 1785 oafbrutet erlagd, dels i följd deraf, att genom Kongl. Maj:ts nådiga Bref angående förändrad grund för stadsutskyldernas debitering, nemligen i för hvarje år bestämdt förhållande till det föregående årets beviljning för borgerlig rörelse, de utgifter, som med taxeringen varit förenade, blifvit i någon mån nedsatta, hvarjemte börsens möblering blifvit under år 1848 slutligen fulländad, så att några utgifter derfor under de sednare åren icke ifrågakommit. Kostnaden för denna möblering ersättes genom årliga afbetalningar å de lån, som för bestridande af sagde utgift varit upptagna. I öfrigt har Bemedlingskommissionen under år 1848 till Direktionen öfver Danviks hospital utbetalt det kapital af 5,555 R:dr 21 sk. 8 rst. Banko, som Borgerskapets Äldste, enligt deras beslut den 11 November 1799, till nämnde hospital anslagit, och hvarå Bemedlingskommissionen ditintills erlagt ränta, samt till följd af Borgerskapets Äldstes föreskrifter utbetalt till Svenska Slöjdföreningens skola ej blott bidrag till hyra för skolans lokal med 400 R:dr för året under åren 1848, 1849 och 1850, utan äfven 1,200 R:dr till inköp af inventarier för 150 elevplatser, med förbehåll likväl att dessa inventarier, som förblifva Borgerskapet tillhöriga, af skolans Styrelse vårdas och underhållas; hvarförutan Borgerskapet, som det, enligt gällande författningar, åligger att erlägga inqvarteringsavgift till belopp, motsvarande det, som af husägare för året utgifves, i följd af de större inqvarteringskostnader, som för åren 1848 och 1849 erfordrats, under sistberörde år fått vidkännas en utgift af 13,942 R:dr 22 sk. och under år 1850 af 11,807 R:dr 45 sk., då vanligtvis denna avgift eljest icke utgått högre, än till 6 å 7000 R:dr, allt Banko, för året.

I sammanhang härmed hafva Borgerskapets Äldste omförmålt, dels att köpeskillingen för den tomt, hvarå Navigationsskolehuset är uppfördt, samt byggnads- och underhållskostnaden för Stockholms Stads Navigationsskola, enligt 1850 års bokslut, kostat Borgerskapets kassa 30,692 R:dr 36 sk. 5 rst. Banko, dels att sedan med underdånig anmälan, att Drättselkommissionen samt Magistraten och Borgerskapets Äldste bifallit, att, till underhåll af omförmålde

på

på Borgerskapets bekostnad uppförde Navigationsskolebyggnad, 200 R:dr Banko måtte tills vidare under fem år från stadskassan årligen utbetalas, Drätselkommissionen den 11 September 1850 i underdånighet anhållit om Kongl. Maj:ts nådiga fastställelse af beslutet, har Kongl. Maj:t, enligt nådigt Bref den 28 i samma månad, funnit godt att till efterrättelse fastställa hvad vederbörande sålunda beslutat.

Bemedlingskommissionens inkomster hafva utgjort:

	1848.			1849.			1850.		
Ordinarie kontribution	29,785	—	—	30,760	—	—	30,236	40	—
Extra-ordinarie kontribution	7,446	12	—	7,690	—	—	14,663	32	—
Borgerlig bro- och hamnbyggnadsafgift	7,446	12	—	7,690	—	—	7,453	4	—
Borgerlig inqvarteringsafgift	7,235	36	—	7,500	12	—	14,748	24	—
Afgift till stadens kassa	—	—	—	—	—	—	178	16	—
Afgift af 2:a klasseus mängelskor	—	—	—	—	—	—	280	—	—
Depositioner vid burskapsuppsägningar	113	36	—	215	12	—	169	8	—
Uppburne inqvarteringspenningar för stadens militärkompani	1,246	—	6	1,240	32	6	1,248	32	6
Af Drätselkommissionen för stadsvaktens tjänstgöring vid auktioner och marknader	380	—	—	380	—	—	380	—	—
Influtne räntor på kommissionens kapitaler	3,873	32	8	4,069	25	4	3,709	28	4
Inkomster af börshuset	1,289	3	9	1,986	38	6	2,061	12	2
Summa B:ko R:dr	58,815	36	11	61,532	24	4	75,129	5	—
<i>Hvaremot utbetalningarne varit följande:</i>									
Till Drätselkommissionen levererad borgerlig bro- och hamnbyggnadsafgift	7,692	36	—	7,690	36	—	6,907	8	—
Till Inqvarteringskommissionen levererad borgerlig inqvarteringsafgift	6,877	26	—	13,942	22	—	11,807	45	—
Underhåll af stadens militärkompani, enligt passvolanskontrakt	19,400	—	—	19,400	—	—	19,400	—	—
Åkerskatt och boskapspenningar	130	—	—	—	—	—	—	—	—
Ved och ljus till Corps des Gardes och kontoren	632	40	—	657	28	—	586	13	—
Löner, arfvoden och pensioner	5,305	33	4	5,367	44	—	5,215	4	—
Taxeringsomkostnader	430	—	—	430	—	—	350	—	—
Extra utgifter vid kommissionen	100	—	—	100	—	—	100	—	—
Papper och andra omkostnader	436	9	—	433	46	—	467	34	4
Utgifter för börshusets möblering	5,615	30	8	—	—	—	—	—	—
Utbetalda riksdagsarfvoden	16,450	—	—	—	—	—	2,350	—	—

Berättelse öfver Stockholms Stad för åren 1848—1850.

	1848.			1849.			1850.		
Bidrag till Borgareståndets kanslistat	100	—	—	100	—	—	100	—	—
Underhåll af Navigations-skolehusbyggnaden . . .	526	44	8	169	4	—	86	30	—
Bidrag till Slöjdföreningens skola	400	—	—	400	—	—	1,600	—	—
Ränta å en donation till Borgerskapets enkehus .	333	16	—	333	16	—	333	16	—
Utbetaldt kapital och ränta å en donation till Dan- viks hospital	5,888	42	8	—	—	—	—	—	—
Räntor och pensioner åt nödlidande af borgare- klassen af inlåtna räntor	3,539	2	8	3,666	5	4	3,285	30	—
Summa B:ko R:dr	73,858	31	—	52,691	9	4	52,589	36	4

Stockholms Stads Båtsmanshållskommission, som har sig uppdraget de-
bitering, uppbörd och redovisning af Stadens båtsmanshållsavgift, har uppgif-
vit kostnaderna för båtsmanshållet hafva varit följande:

	1848.			1849.			1850.		
Båtsmans-vakansavgift för 437 man	14,537	13	—	16,001	34	—	16,224	47	4
Förvaltnings-omkostnader	2,125	44	6	2,117	17	1	2,011	46	—
Summa B:ko R:dr	16,663	9	6	18,119	3	1	18,236	45	4

Hvaraf medeltalet är 17,673 R:dr 3 sk. 3 $\frac{1}{2}$ rst.

För bestridandet af dessa kostnader hafva medel af Stadens båtsmans-
hållsskyldige invånare, som äro de, hvilka i Staden äga fastigheter, samt
Borgare och de som erlägga skatt till Staden för borgerlig rörelse, blifvit an-
skaffade genom uttaxering af vissa skillingar på hvarje riksdaler af den bevill-
ning, som den skattskyldige erlägger efter Bevillningsförordningens 2:a artikel,
så att Båtsmans-vakansavgiften för år 1848 utgått efter 5 sk. pr R:dr, för
år 1849 efter 5 sk. pr R:dr och för år 1850 efter 8 sk. pr R:dr, hvarvid
kommissionen upplyst, att den högre taxering, som för år 1850 ägt rum, här-
ledt sig från de båtsmanshållskyldiges beslut, att på en gång uttaxera så väl
årets vakansavgift, som den tillökade för åren 1844 med 1846, hvilken, med
föranledande af Kongl. Kammarrättens Öfverrevisions-Departements-Provins-
Räkenskapskontors för samma år författade anmärkningar, blifvit genom Kongl.
Maj:ts nådiga Resolution af den 5 Juni 1850 till betalning fastställd, afven-

som med anledning af tillökad vakansafgift för åren 1847 och 1849, utgörande tillsammans 13,635 R:dr 29 sk. 4 rst. Banko.

Genom Eder Kongl. Maj:ts ofvan omförmälda nådiga Skrifvelse af den 9 Mars 1850 har Eder Kongl. Maj:tt bifallit Öfver-Ståthållare-Embets underdåniga förslag till förändrad organisation af Hufvudstadens polisväsende och nattbevakning, enligt hvilken den sednare skulle från den 1 September sistnämnde år under Öfver-Ståthållare-Embets för Polisärenden omedelbara uppsigt tills vidare genom Stadens Polis ombesörjas, samt till en del underhållas jemväl af *Brandvaktskassan*, hvilken från nyssnämnde tid härtill bidragit med 30,000 R:dr Banko årligen.

Enligt de af administrationen för nämnde kassa lemnade uppgifter hafva kassans inkomster utgjort:

	1848.			1849.			1850.		
Brandvaksafgift	29,889	39	1	30,426	12	7	34,359	47	3
Räntemedel å lån	1,561	15	4	2,178	42	8	2,214	28	—
Behållning å anslaget till häst- och stall-underhåll	—	—	—	9	7	4	83	40	2
Summa B:ko R:dr	31,451	6	5	32,614	14	7	36,658	19	5
<i>Utgifterne:</i>									
Afgift till bestridandet af nattvaks-patrulleringen i Hufvudstaden	25,531	6	—	24,931	6	—	28,036	—	8
Pensioner till Officerare, Rotmästare och Soldater vid f. d. brandvaktskompaniet m. fl.	1,122	32	—	677	40	—	794	32	—
Brandvaks-inrättningens administrationskostnad	1,146	34	—	1,093	34	—	1,024	40	—
Summa B:ko R:dr	27,800	24	—	26,702	32	—	29,855	24	8

Kapitalfonden var vid slutet af

År 1848	R:dr 58,448: 6. 8.
” 1849	” 64,359: 37. 3.
” 1850	” 71,162: 32. —

Angående *Inqvarteringsverkets* inkomster och utgifter har Inqvarteringskommissionen meddelat följande:

	1848.			1849.			1850.		
<i>Inkomster:</i>									
Andel $\frac{3}{150}$ -delar i Stadens allmänna tolag	35,764	46	—	41,613	10	—	39,988	7	—
Dubbla väg- och mätarepenningar	718	25	9	658	46	7	548	26	2

	1848.			1849.			1850.		
Hysesmedel af kasernhusen	1,073	—	—	1,073	—	—	1,038	44	—
Intressen af utlånta medel	3,110	40	—	2,482	44	—	1,691	32	—
Husägares inqvarterinsafgift	6,877	36	—	13,942	22	—	11,807	45	—
Borgerskapets dito	6,877	36	—	13,942	22	—	11,807	45	—
Diverse inkomster	46	32	—	—	—	—	—	—	—
Summa B:ko R:dr	54,469	23	9	73,713	—	7	66,883	7	2
<i>Utgifter:</i>									
Utbetalde inqvarterings-ersättningar	54,064	28	3	53,896	30	—	52,990	20	1
Kaserninrättningen	2,471	30	4	6,838	1	5	1,629	42	—
Tillfälliga inqvarterings-kostnader	15,026	11	11	—	40	—	282	41	8
Aflöning, arfvoden och pensioner	2,535	—	—	632	4	8	2,535	—	—
Omkostnader för uppbördens af tolagsandelen	827	28	5	967	9	12	1,075	23	4
Dito för uppbördens af dubbla väg- och mätarepenningar	192	43	11	206,	1	14	135	4	9
Uppbördskostnader och restitutioner af husägare- inqvarterings-afgiften	883	24	—	885	24	—	827	20	—
Revisionsomkostnader	—	—	—	319	33	4	3	—	—
Räntor å upptagna lån	—	—	—	549	22	8	—	—	—
Expenser	275	12	4	241	14	4	409	33	4
Summa B:ko R:dr	76,276	35	2	66,761	8	7	59,888	41	2

Behållningen vid 1850 års slut 129,171: 12. 5.

Förvaltningen för gatulägningsarbetena i Hufvudstaden har uppgifvit att genom Eder Kongl. Majts nådiga Förordning angående gators och allmänna platsers underhåll i Hufvudstaden af den 25 Maj 1849 bestämda föreskrifter blifvit meddelade i afseende på så väl gatulägningsens beskaffenhet och underhåll som gatulägningskyldighetens fullgörande, samt att dessa föreskrifter med samma är träd i verkställighet och alltsedan tjenat till efterrättelse.

Under loppet af år 1848 hafva omläggningar blifvit verkställda å Regeringsgatan, Norrtullsgatan, Fredsgatan, Rosenbad, Drottninggatan, Tjårhofs-gatan, Renstjernas gränd, Sevedbåthsgatan, Clara Bergsgränd, Clara Östra Kyrko-gata, Munkbrotorget och Prestgatan, jemte smärre omläggningar å olika ställen i Staden och på Malmarne, till en areal af 11,222 qvadratfamnar. Kostnaden härfor, deruti jemväl inberäknade grusningsarbeten, afloppstrummors underhåll, förberedande arbeten, aflöningar, upphandlad trottoirsten, uppgingo till 42,472 R:dr 36 sk. 11 rst. Banko.

År 1849 skedde omläggningar å Sevedbåthsgatan, Drottninggatan, Handtverkaregatan, Kaplansbacken, Appelbergsgatan, Repslagaregatan, en del af Hötorget, Bergsgatan, Lindbergsgränd, Norrlandsgatan, Norrtullsgatan, Sibillegatan, Roslagstullgatan, Surbrunnsgatan, Styrmansgatan, Munklagersgatan, Luntmakaregatan, Johannis Brunnsgränd, Styckjunkaregränd, Trädgårdsgatan, Kungsholmstorget, Skeppsbron, Spetsensgränd, Helvetiigränd, Dryckesgränderna, Gaffel- och Pelikansgränderna, Tjårhofsgatan, Lilla Skinnarviksgatan, Catharina Östra Qvarngränd, Lilla Glasbruksgatan, Hökensgränd, Pilgatan, Stadsgården, Besvärsbacken, Högbergsgatan, Öfre Badstugugatan, Peter Myndes backe, Catharina Vestra Kyrkogata, Långholms Tullgård, Hornstullsgatan, Stora Glasbruksgatan och å Stadens vägstycke utom Norrtull, till en areal af 11,399 qvadratfamnar.

Förvaltningens utgifter för nämnde år utgjorde 45,609 R:dr 1 sk. 7 rst. Banco.

Omlägningsarbeten under år 1850 verkställdes å Handtverkaregatan, Adolf Fredriks Södra Kyrkogata, Lilla Vattugränd, Norrlandsgatan, Beridarebansgatan, Drottninggatan, Riddaregatan, Skeppsbron, Svartmangatan, Skomakaregatan, Storkyrkobrinken, Trångsund, Timmermansgatan, Bengt Ekenhjelmsgatan, Skolgränd, vid Nya Slussen, Hoparegränd, samt åtskilliga ställen i Staden samt på Norr- och Södermalm, till en areal af 11,380 qvadratfamnar, hvarjemte grusnings- och bergsprängningsarbeten företogos å åtskilliga ställen, hvarest sådant af behovet påkallades.

Samtliga utgifterna för detta år uppgingo till 44,541 R:dr 25 sk. 3 rst. Banco.

Under dessa trenne år hafva trottoirer dels af huggen och tuktad sten, hvartill husägarne särskildt lemnat bidrag, dels af vanlig fältsten blifvit anlagda å Regeringsgatan, Norrtullsgatan, Fredsgatan, Drottninggatan, Sevedbåthsgatan, Munkbrotorget, Handtverkaregatan, Norrlandsgatan, Riddaregatan, Storkyrkobrinken, Trångsund, Myntgatan, m. fl. till fotgängares beqvämlighet.

Öfver-Ståthållare-Embetet bifogar härjemte i underdånighet *en tabell*, hvaruti de uppgifter angående Hufvudstaden, hvilka enligt formulärerna för Femårsberättelserna skola i tabell meddelas, blifvit upptagna, såvidt sådant låtit sig göra och hufvudsakligen efter samma grunder, som äro följde vid upprättandet af de till Öfver-Ståthållare-Embetets förra berättelser hörande tabeller. Dervid fogas i underdånighet följande upplysningar:

1:o De i tabellen förekommande penningebelopp äro uppförda efter sakförhållanderne år 1850.

2:o I fastigheternas uppförda taxeringsvärde äro åtskilliga, uti det i tabellen uppgifna antalet af hus och tomter inbegripna fastigheter, hvilka ägas eller disponeras af kronan, vissa allmänna bolag och fromma stiftelser, icke beräknade, emedan de ej blifvit uppskattade för bevillnings erläggande. Å *bruk, manufakturverk* och *quarnar* har taxeringsvärdet ej kunnat särskildt uppgifvas, utan är det intaget i värdet af de egendomar, der dessa inrättningar finnas, äfvensom den del af Stadens *jord*, som af enskilde disponeras, ingått i fastigheternas utsatta taxeringsbelopp.

3:o Såsom *Brännvinsbränningsavgift* är i tabellen införd den årliga afgift, som för rättigheten att distillera bränvin erlägges till Stadens kassa af ett bolag, på hvilket denna rättighet, enligt kontrakt, är upplåten.

4:o Det under rubriken *Klereciets underhåll* upptagna belopp är territorialförsamlingarnes Kyrkoherdars, Komministrars och Kyrkobetjentens samt Tyska och Finska församlingarnes presterskap och kyrkobetjenings af Stadens invånare åtnjutna inkomster och löneförmåner, sådana dessa beräknats vid bevillningstaxeringarne.

5:o Under benämningen *Fattigförsörjningsmedel* äro i tabellen införde: a) allmänna fattigförsörjningsavgiften af Stadens invånare 126,299 R:dr 34 sk. 9 rst.; b) böter för underlåtenhet att betala kronoutskylder 4,532 R:dr 46 sk. 6 rst.; c) Kurhusavgiften 19,248 R:dr 29 sk.; samt d) de inom hvarje församling åtagne och uppburne, till fattigvården disponerade fattig- och arbössemedel, samt vanliga afgifter vid bröllop, barudop och begrafningar, tillsammans approximativt beräknade till 16,000 R:dr.

6:o Kostnaden för *väghållning* har blifvit utförd med det belopp, hvar till utgifterna af förvaltningen för gatulägningsarbetena i Hufvudstaden för år 1850 uppgått.

7:o Såsom *diverse onera* äro uppförde:

Bränvinsminuteringsafgift	14,355	—	—
Folkskoleafgift	10,633	—	—
Afgift till Wadstena Krigsmanshuskassa för fastig- hetsköp	2,360	34	—
Böter, ådömde vid Stadens domstolar	508	24	—
Afgifter till Ridдарhuskassan	469	—	—
Brandvaksafgift af fastigheter	34,359	47	3
Inqvarteringsafgift af hus och borgerlig rörelse	23,615	42	—
De å Borgerskapet uttaxerade medel, som ingått till Bemedlingskommissionen	52,353	28	—
Afgifter till kyrkornas och skolinrättningarnes under- håll, omkring	18,000	—	—
Kostnad för gatulyshållning, approximativt beräknad till	20,000	—	—
Dito för gatornas renhållning	30,000	—	—
Summa B:ko R:dr	206,655	31	3

Af enahanda orsaker, som uti Öfver-Ståthållare-Embets förre Femårsberättelser äro anmälda, har Öfver-Ståthållare-Embetet ej heller nu varit i tillfälle att i tabellen meddela någon uppgift på *utsädet* af de särskilda sädesslag och *medelafkastningen* deraf, eller på *kostnaden för Stadens styrelse* och för *skjuthållningen* i Hufvudstaden.

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärda

Stormäktigste, Allernådigste Konung,

EDER KONGL. MAJ:TS

underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåte,

J. Hamilton.

Stockholm den 15 December 1852.

Carl Telander.

